

ΟΔΗΓΟΣ ΝΕΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

III. ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ - ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

**ΕΝΔΟΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ - ΣΥΜΒΑΣΙΑΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ**

Αλεξίου Ντορέττα

Δικηγόρος ΚΕΔΕ

Δήμητρα Κουτσούρη

τ. Γεν. Διευθύντρια Υπουργείου Εσωτερικών

Σύμβουλος ΚΕΔΕ

Οι Δήμοι διοικούνται, σύμφωνα με το (άρθρο 7 Ν.3852/2010), από:

- (α) το Δημοτικό Συμβούλιο,
- (β) την Οικονομική Επιτροπή,
- (γ) την Επιτροπή Ποιότητας Ζωής (σε Δήμους άνω των 10.000 κατοίκων)
- (γ) την Εκτελεστική Επιτροπή και
- (δ) τον Δήμαρχο.

Ειδικότερα:

1.α Τα ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ συγκροτούνται, αναλόγως του πληθυσμού κάθε δήμου.

Έτσι μπορεί να αποτελούνται:

από **δεκατρία** (13) μέλη σε δήμους με πληθυσμό έως δύο χιλιάδες (2.000) κατοίκους, **δεκαεπτά** (17) σε δήμους με πληθυσμό από δύο χιλιάδες έναν έως πέντε χιλιάδες (2.001 – 5.000) κατοίκους, **είκοσι ένα** (21) σε δήμους με πληθυσμό από πέντε χιλιάδες έναν έως δέκα χιλιάδες (5.001-10.000) κατοίκους, **είκοσι επτά** (27) σε δήμους με πληθυσμό από δέκα χιλιάδες έναν έως τριάντα χιλιάδες (10.001- 30.000) κατοίκους, **τριάντα τρία** (33) σε δήμους με πληθυσμό από τριάντα χιλιάδες έναν έως εξήντα χιλιάδες (30.001-60.000) κατοίκους, **σαράντα ένα** (41) σε δήμους με πληθυσμό από εξήντα χιλιάδες έναν έως εκατό χιλιάδες (60.001-100.000) κατοίκους, **σαράντα πέντε** (45) σε δήμους με πληθυσμό από εκατό χιλιάδες έναν έως εκατόν πενήντα χιλιάδες (100.001-150.000) κατοίκους, **σαράντα εννέα** (49) σε δήμους με πληθυσμό από εκατόν πενήντα χιλιάδες έναν (50.001) και άνω κατοίκους.

1.β ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Ο **Δήμαρχος**, βρίσκεται στο επίκεντρο του συστήματος διακυβέρνησης, ως ο πολιτικοδιοικητικός προϊστάμενος του διοικητικού μηχανισμού του Δήμου και ο οποίος, με την παράταξη του, καθορίζει την πορεία του Δήμου. Ο ρόλος του Δημάρχου είναι επιτελικός, δίνοντας κατευθύνσεις για τη δράση των δημοτικών υπηρεσιών και την υλοποίηση του προγράμματος της δημοτικής αρχής. **Είναι ο προϊστάμενος των υπηρεσιών του δήμου** υποστηριζόμενος στο ρόλο αυτόν από τον Γενικό Γραμματέα. Ο Γενικός Γραμματέας μαζί με την **Εκτελεστική Επιτροπή**, που θεσπίστηκε για πρώτη φορά με τον «Καλλικράτη» και απαρτίζεται από τον Δήμαρχο και τους Αντιδημάρχους, αποσκοπούν στην υποστήριξη του Δημάρχου ώστε αυτός να ασκεί το συντονιστικό επιτελικό του ρόλο, ως επικεφαλής ενός συντονιστικού συλλογικού οργάνου που συναποτελείται από αυτόν και τους Αντιδημάρχους.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΑΡΧΟΥ (άρθρο 58 Ν.3852/2010 & παρ. 44 του Ν.3979/2011):

- i.** Εκπροσωπεί το Δήμο στα δικαστήρια και σε κάθε δημόσια αρχή
- ii.** Εκτελεί τις αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου, της οικονομικής και της επιτροπής ποιότητας ζωής. Η μη εκτέλεση των αποφάσεων αυτών συνιστά σοβαρή πειθαρχική παράβαση καθήκοντος.
- iii.** Ορίζει τους αντιδημάρχους, συγκαλεί και προεδρεύει της εκτελεστικής επιτροπής και συντονίζει την υλοποίηση των αποφάσεών της.
- iv.** Είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών του Δήμου. Ως προϊστάμενος όλου του προσωπικού του Δήμου, εκδίδει τις πράξεις που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις για το διορισμό, τις κάθε είδους υπηρεσιακές μεταβολές και την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου.
- v.** Συνυπογράφει τους βεβαιωτικούς καταλόγους και τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής των δαπανών, οι οποίες έχουν εκκαθαριστεί από την αρμόδια υπηρεσία του Δήμου.
- vi.** Υπογράφει τις συμβάσεις που συνάπτει ο Δήμος
- vii.** Εκδίδει τις άδειες που προβλέπονται από τις διατάξεις που διέπουν τις αρμοδιότητες του Δήμου.
- viii.** Εκδίδει πιστοποιητικά προσωπικής και οικογενειακής κατάστασης των δημοτών, καθώς και τις βεβαιώσεις μόνιμης κατοικίας.
- ix.** Συνιστά ομάδες εργασίας και ομάδες διοίκησης έργου από μέλη του δημοτικού συμβουλίου, υπαλλήλους του Δήμου, υπαλλήλους του δημοσίου τομέα ή ιδιώτες για τη μελέτη και επεξεργασία θεμάτων του Δήμου, καθορίζοντας τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας τους.
- x.** Μπορεί να αναθέτει, χωρίς αμοιβή, την εποπτεία και το συντονισμό συγκεκριμένων δράσεων του Δήμου σε μέλη του δημοτικού συμβουλίου.
- xi.** Όταν δημιουργείται άμεσος και προφανής κίνδυνος ή απειλείται άμεση ζημία των δημοτικών συμφερόντων από την αναβολή λήψης απόφασης, ο Δήμαρχος μπορεί να αποφασίσει για θέματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα της Οικονομικής ή της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής. Στην περίπτωση αυτή οφείλει να υποβάλει προς έγκριση τη σχετική απόφασή του κατά την επόμενη συνεδρίαση της αντίστοιχης επιτροπής.
- xii.** Σε περίπτωση όπου τα ιδιωτικά συμφέροντα του Δημάρχου ή συγγενή του έως το δεύτερο βαθμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας συγκρούονται με τα συμφέροντα του Δήμου, ο Δήμαρχος υποχρεούται να απέχει και τα αντίστοιχα καθήκοντα ασκεί αντιδήμαρχος ή σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που ορίζεται από το δημοτικό συμβούλιο. Η μη τήρηση της υποχρέωσης αυτής συνιστά σοβαρή πειθαρχική παράβαση καθήκοντος.
- xiii.** Στις περιπτώσεις που ο Δήμαρχος εκτελεί αποφάσεις σύμφωνα με τη παραπάνω περίπτωση β, δηλαδή υλοποιεί αποφάσεις των Επιτροπών, δεν υπέχει αστική, ποινική και πειθαρχική ευθύνη, εφόσον αυτές δεν έχουν ακυρωθεί, ανακληθεί ή ανασταλεί.
- xiv.** Ο Δήμαρχος δεν θεωρείται υπόλογος κατά την έννοια του άρθρου 44 του Ν.4129/2013 και σε βάρος του επιτρέπεται καταλογισμός μόνο για δόλο ή βαριά αμέλεια.
- xv.** Οι ρυθμίσεις των παραγράφων 4 και 5 ισχύουν και για τους αντιδημάρχους όταν σε αυτούς ανατίθεται η άσκηση αρμοδιοτήτων του Δημάρχου.

1.γ. ANΤΙΔΗΜΑΡΧΟΙ (άρθρο 59 Ν.3852/2010 & άρθρο 3 Ν.4051/2012 & άρ. 6 Ν.4071/2012)

Ο Δήμαρχος για την αποτελεσματικότερη άσκηση των καθηκόντων του επικουρείται από αντιδημάρχους.

Οι αντιδήμαρχοι είναι **πάντα** σύμβουλοι της πλειοψηφίας, οι οποίοι ορίζονται από τον Δήμαρχο, που τους μεταβιβάζει την άσκηση αρμοδιοτήτων καθ' ύλην και κατά τόπο.

Ο αριθμός των αντιδημάρχων ορίζεται με βάση τις διατάξεις του άρθρου 59 του Ν.3852/2010 «Καλλικράτης» [όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν με τους Ν.3979/2011(ΦΕΚ 138 Α'), 4051/2012 (ΦΕΚ 40 Α') και 4071/2012 (ΦΕΚ 85 Α')].

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΩΝ

Εκτός των αρμοδιοτήτων που μεταβιβάζει ο Δήμαρχος καθ' ύλην στους αντιδημάρχους του, μπορεί να μεταβιβάζει και τις ακόλουθες **κατά τόπον** αρμοδιότητες:

1. την ευθύνη της λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένες στην οικεία δημοτική ενότητα
2. την παρακολούθηση της εξέλιξης των έργων και των εργασιών που εκτελούνται στη οικεία δημοτική ενότητα
3. Την μέριμνα για την καλή κατάσταση και λειτουργία του εξοπλισμού που βρίσκεται στην οικεία δημοτική ενότητα.
4. την υπογραφή (με εξουσιοδότηση του Δημάρχου) βεβαιώσεων, πιστοποιητικών και άλλων διοικητικών εγγράφων που εκδίδονται από τις δημοτικές υπηρεσίες που λειτουργούν στα όρια της δημοτικής ενότητας.

Οι Αντιδήμαρχοι ασκούν κάθε άλλη αρμοδιότητα που μπορεί να τους μεταβιβάζει με απόφασή του ο Δήμαρχος, που αφορά την οικεία δημοτική ενότητα

Η θητεία των αντιδημάρχων δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δύομισι ετών. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους δεν μπορούν να εκλεγούν μέλη του προεδρείου του Δημοτικού Συμβουλίου. Η ανάκληση τους πριν τη λήξη της θητείας τους είναι δυνατή με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του Δημάρχου.

Η απόφαση του Δημάρχου για τη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στους αντιδημάρχους δημοσιεύεται σε μία τουλάχιστον εφημερίδα της πρωτεύουσας του νομού και αναρτάται στην ιστοσελίδα του δήμου. Αν ο αντιδήμαρχος απουσιάζει ή κωλύεται, τις αρμοδιότητές του ασκεί ο ίδιος ο Δήμαρχος ή άλλος αντιδήμαρχος, που ορίζει ο Δήμαρχος.

1.δ. ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ (άρθρο 65 Ν.3852/2010)

1. Το δημοτικό συμβούλιο αποφασίζει για όλα τα θέματα που αφορούν το δήμο, εκτός από εκείνα που ανήκουν εκ του νόμου στην αρμοδιότητα του δημάρχου ή άλλου οργάνου του δήμου ή το ίδιο το δημοτικό συμβούλιο μεταβίβασε σε επιτροπή του.
2. Το δημοτικό συμβούλιο εκφράζει τις θέσεις του σε θέματα τοπικού ενδιαφέροντος και γνωμοδοτεί όποτε δημόσιες αρχές ή αρμόδια όργανα ζητούν τη γνώμη του.
3. Ορίζει τους φόρους, τα τέλη, τα δικαιώματα και τις εισφορές.

4. Καταρτίζει με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του τον κανονισμό λειτουργίας του, με βάση τον πρότυπο κανονισμό του άρθρου 67 του παρόντος. Αν δεν έχει θεσπισθεί κανονισμός λειτουργίας από το δημοτικό συμβούλιο, τότε ισχύει ο εν λόγω πρότυπος κανονισμός.
5. Ένα (1) μήνα πριν από τη διενέργεια των εκλογών και μέχρι την εγκατάσταση των νέων δημοτικών αρχών, το δημοτικό συμβούλιο αποφασίζει μόνο για θέματα που αναφέρονται σε έκτακτες περιπτώσεις εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης, «καθώς και για θέματα που αφορούν στην υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων έργων».
6. Το δημοτικό συμβούλιο μπορεί με απόφασή του να μεταβιβάζει στην επιτροπή ποιότητας ζωής, αρμοδιότητές του σχετικές με το αντικείμενό της.

ΣΥΓΚΛΗΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ (άρθρο 67 Ν.3852/2010)

1. Το δημοτικό συμβούλιο συνεδριάζει ύστερα από πρόσκληση του προέδρου τουλάχιστον μία φορά το μήνα.
2. Ο πρόεδρος καλεί επίσης το συμβούλιο σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, όποτε το ζητήσει ο δήμαρχος ή η οικονομική ή η επιτροπή ποιότητας ζωής ή το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του συμβουλίου ή το σύνολο των συμβούλων της μειοψηφίας. Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις απαιτείται γραπτή αίτηση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Στις ίδιες περιπτώσεις δεν μπορεί να επανυποβληθεί αίτημα για το ίδιο θέμα, πριν παρέλθουν δύο (2) μήνες, αφότου εκδόθηκε απορριπτική απόφαση του συμβουλίου, εκτός εάν γίνεται επίκληση νεότερων στοιχείων. Αν κατά τον υπολογισμό του ενός τρίτου (1/3) προκύπτει δεκαδικός αριθμός, τότε ο αριθμός αυτός στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα εφόσον πρόκειται για υποδιαίρεση μεγαλύτερη ή ίση του ημίσεως (0,5). Αν το συμβούλιο δεν προσκληθεί το αργότερο μέχρι την έκτη ημέρα από την υποβολή της αίτησης, συνέρχεται ύστερα από πρόσκληση εκείνων που υπέβαλαν την αίτηση και αποφασίζει για τα θέματα, για τα οποία είχε ζητηθεί η σύγκλησή του.

3. Αν ο πρόεδρος παραλείψει αδικαιολόγητα δύο συνεχείς φορές να καλέσει το συμβούλιο, μπορεί να τεθεί σε αργία και σε περίπτωση υποτροπής μπορεί να κηρυχθεί έκπτωτος από το αξίωμα του προέδρου με απόφαση του Ελεγκτή Νομιμότητας (Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης – μέχρι την τοποθέτηση του Ελεγκτή Νομιμότητας), σύμφωνα με την προβλεπόμενη πειθαρχική διαδικασία.
4. Η πρόσκληση δημοσιεύεται αυθημερόν στην ιστοσελίδα του δήμου. Η πρόσκληση επιδίδεται ή γνωστοποιείται στους συμβούλους τρεις (3) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση. Δημοτικός σύμβουλος, που δεν κατοικεί στη διοικητική περιφέρεια του δήμου, οφείλει αμέσως μετά την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών να δηλώσει στον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου τη διεύθυνση κατοικίας του και να ορίσει με την ίδια δήλωση αντίκλητο στην έδρα του δήμου, στον οποίο επιδίδονται οι προσκλήσεις για τις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και να ορίσει με την ίδια δήλωση οποιοδήποτε, κατά την επιλογή του, πρόσφορο μέσο για τη γνωστοποίηση των ανωτέρω προσκλήσεων. Αν δεν ορίζεται αντίκλητος ή πρόσφορο μέσο για τη γνωστοποίηση, αρκεί η δημοσίευση της πρόσκλησης στην ιστοσελίδα του δήμου.

5. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η πρόσκληση αυτή μπορεί να επιδοθεί ή να γνωστοποιηθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην πρόσκληση πρέπει να αναφέρεται ο λόγος για τον οποίο η συνεδρίαση έχει κατεπείγοντα χαρακτήρα. Πριν από τη συζήτηση το δημοτικό συμβούλιο αποφαίνεται για το κατεπείγον των θεμάτων.

6. Στις συνεδριάσεις του συμβουλίου προσκαλείται ο Δήμαρχος, αλλιώς η συνεδρίαση είναι άκυρη. Ο δήμαρχος μετέχει στις συζητήσεις του συμβουλίου χωρίς ψήφο. Έχει το δικαίωμα να εκφράζει τις απόψεις του κατά προτεραιότητα. Όταν ο δήμαρχος απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνεται νομίμως. Στην περίπτωση όμως αυτή ο αναπληρωτής δεν στερείται του δικαιώματος της ψήφου κατά τη λήψη αποφάσεων από το συμβούλιο.

Στις συνεδριάσεις των δημοτικών συμβουλίων λαμβάνουν το λόγο, εκτός του δημάρχου και του αρμόδιου αντιδημάρχου, οι επικεφαλής των παρατάξεων και ειδικοί αγορητές ανά θέμα, που ορίζονται από τις παρατάξεις με σχετική γραπτή δήλωσή τους στο προεδρείο πριν την έναρξη της συνεδρίασης.

Με τον ίδιο τρόπο μπορούν να εγγραφούν ως ομιλητές και δημοτικοί σύμβουλοι που επιθυμούν να τοποθετηθούν ανά θέμα. Με τον κανονισμό λειτουργίας του δημοτικού συμβουλίου, επιβάλλονται πάντως αντίστοιχοι χρονικοί περιορισμοί για τις αγορεύσεις και τις συζητήσεις στο δημοτικό συμβούλιο, για τον δήμαρχο, τους αντιδημάρχους, τους επικεφαλής των παρατάξεων, τους ειδικούς αγορητές και τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου.

7. Ο πρόεδρος καταρτίζει την ημερήσια διάταξη. Στην ημερήσια διάταξη αναγράφονται υποχρεωτικά και όλα τα θέματα που προτείνει ο δήμαρχος, η εκτελεστική επιτροπή, καθώς και η οικονομική επιτροπή και η επιτροπή ποιότητας ζωής. Το δημοτικό συμβούλιο έχει δικαίωμα να αποφασίζει, μετά από σχετική πρόταση-εισήγηση του προέδρου ή του δημάρχου ή συμβούλου επικεφαλής δημοτικής παράταξης και χωρίς συζήτηση, με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, ότι ένα θέμα το οποίο δεν είναι γραμμένο στην ημερήσια διάταξη είναι κατεπείγον, να το συζητήσει και να πάρει απόφαση γι' αυτό με την ίδια πλειοψηφία, πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης. Κατά προτεραιότητα και πάντα μετά τον δήμαρχο εκφράζουν τις απόψεις τους οι επικεφαλής των παρατάξεων, σύμφωνα με τη σειρά εκλογής.

8. Στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου προσκαλούνται οι πρόεδροι των τοπικών και δημοτικών κοινοτήτων, καθώς και ο εκπρόσωπος της τοπικής κοινότητας όταν στην ημερήσια διάταξη περιλαμβάνονται ειδικά θέματα, που αφορούν τις αντίστοιχες κοινότητες. Για τα θέματα αυτά, τα ανωτέρω πρόσωπα μετέχουν στη συζήτηση με δικαίωμα ψήφου. Σε περίπτωση μη πρόσκλησης, η σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου είναι άκυρη.

9. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μετά από πρόταση της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, εκδίδεται πρότυπος κανονισμός λειτουργίας του δημοτικού συμβουλίου, ο οποίος δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

10. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις το δημοτικό συμβούλιο μπορεί να συνεδριάζει, εκτός της έδρας του, στις τοπικές και δημοτικές κοινότητες, ύστερα από απόφαση των τριών πέμπτων (3/5) του συνόλου των μελών του.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ (άρθρο 69 Ν.3852/2010)

Ο πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου διευθύνει τη συζήτηση και λαμβάνει κάθε κατάλληλο μέτρο για την ευταξία της συνεδρίασης.

Μπορεί να ζητήσει και την αποβολή προσώπου που διαταράσσει τη συνεδρίαση.

Αν ο πρόεδρος απουσιάζει ή κωλύεται, τον αναπληρώνει ο αντιπρόεδρος. Αν και αυτός απουσιάζει ή κωλύεται, τον αναπληρώνει όποιος σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού έχει εκλεγεί με τις

περισσότερες ψήφους, και σε περίπτωση ισοψηφίας, όποιος είναι γραμμένος πρώτος στην απόφαση του Δικαστηρίου.

Κάθε δημοτικός σύμβουλος μπορεί να ζητήσει από τον Δήμαρχο, την Οικονομική Επιτροπή και την Επιτροπή Ποιότητας Ζωής πληροφορίες και συγκεκριμένα στοιχεία, που είναι χρήσιμα για να ασκήσει τα καθήκοντά του.

Ο Δήμαρχος οφείλει να του δώσει τις πληροφορίες σε ένα (1) μήνα.

Το Δημοτικό Συμβούλιο μπορεί δια του προέδρου του να καλεί σε συνεδρίαση δημοτικούς υπαλλήλους ή ιδιώτες για πληροφορίες σχετικές με το θέμα συζήτησης.

ε. ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ (άρθρο 62 Ν.3852/2010 & άρθρο 6 Ν.4071/2012)

Η Εκτελεστική Επιτροπή είναι το επιτελικό όργανο του δήμου και συνδράμει στον συντονισμό των ενεργειών του δημάρχου και των αντιδημάρχων, αλλά και όλων των λοιπών οργάνων του δήμου και των υπηρεσιών. Ο ρόλος της είναι συντονιστικός της εκτελεστικής λειτουργίας και ειδικότερα της υλοποίησης του προγράμματος της δημοτικής αρχής. Καλούνται στις συνεδριάσεις της να συμμετέχουν – **χωρίς δικαίωμα ψήφου** - οι πρόεδροι τοπικών ή δημοτικών κοινοτήτων, όταν συζητούνται θέματα που αναφέρονται ειδικά σε αυτές, οι πρόεδροι των δημοτικών νομικών προσώπων και υπηρεσιακοί παράγοντες, όταν κρίνεται αναγκαίο ότι θα διευκολυνθεί το έργο της (ευρεία σύνθεση). **Οι αποφάσεις λαμβάνονται πάντοτε από την στενή σύνθεση.**

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (άρθρο 63 Ν.3852/2010):

Η Εκτελεστική Επιτροπή, είναι **αρμόδια**:

- ✓ για την παρακολούθηση εκτέλεσης των αποφάσεων του Δ.Σ.,
- ✓ για τον συντονισμό της κατάρτισης του επιχειρησιακού προγράμματος και την παρακολούθηση της εφαρμογής του,
- ✓ για την κατάρτιση και εισήγηση του τεχνικού προγράμματος και την ευθύνη για την υλοποίησή του,
- ✓ για τη συγκέντρωση και αξιολόγηση των προτάσεων των υπηρεσιών και των τοπικών και δημοτικών κοινοτήτων για την κατάρτιση του προσχεδίου του προϋπολογισμού και του ετήσιου προγράμματος δράσης το οποίο εισηγείται στην εκτελεστική επιτροπή,
- ✓ έχει την ευθύνη για την πιστή εκτέλεση του προϋπολογισμού στο πλαίσιο της εκτέλεσης του δημοτικού προγράμματος δράσης. Να μη συγχέεται η αρμοδιότητα αυτή της Εκτελεστικής με την ευθύνη της οικονομικής επιτροπής για την ψήφιση των πιστώσεων και τον έλεγχο της οικονομικής διαχείρισης
- ✓ εισηγείται στο Δημοτικό Συμβούλιο μία σειρά από κρίσιμες οργανωτικές κανονιστικές αποφάσεις (π.χ. Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας, Κανονισμός Μέτρησης και Αξιολόγησης της Απόδοσης των δημοτικών υπηρεσιών κατά την ισχύουσα νομοθεσία, το Σχέδιο Χάρτας Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων των Δημοτών, Κανονισμό Πληροφόρησης των Πολιτών και Κανονισμό Διαβούλευσης).
- ✓ στο πλαίσιο του συντονιστικού επιτελικού έργου της, η Εκτελεστική Επιτροπή αξιολογεί και συντονίζει τη δράση των νομικών προσώπων και των υπηρεσιών του δήμου και ενημερώνει σχετικά το Δημοτικό Συμβούλιο. Η

αρμοδιότητα αυτή είναι πολύ σημαντική διότι συνθέτει το σύνολο του δημοτικού συστήματος και καθιστά την εκτελεστική επιτροπή γενικό και οριζόντιο όργανο συντονισμού, αλλά και παρακολούθησης των προγραμματικών στόχων.

Οι συνεδριάσεις της Εκτελεστικής Επιτροπής – αν και δεν αναφέρεται ρητά στο νόμο - είναι **δημόσιες**, σύμφωνα με τις γενικές αρχές οργάνωσης και λειτουργίας των συλλογικών διοικητικών οργάνων αλλά και από το αντικείμενο της αποστολής της.

Λεπτομερής περιγραφή της λειτουργίας της περιγράφεται στον **πρότυπο κανονισμό λειτουργίας της Εκτελεστικής Επιτροπής¹** στον οποίο – μεταξύ άλλων – προβλέπεται ότι:

- την ημερήσια διάταξη καταρτίζει ο δήμαρχος, λαμβάνοντας υπόψη και τις προτάσεις των αντιδημάρχων για θέματα που κρίνουν σκόπιμο να συζητηθούν στην εκτελεστική επιτροπή,
- οι προτάσεις των αντιδημάρχων για συζήτηση και λήψη απόφασης απευθύνονται στον δήμαρχο και συνοδεύονται από σύντομο επεξηγηματικό σημείωμα, το οποίο διανέμεται στα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής πριν από την έναρξη της συνεδρίασης,
- η πρόσκληση αποστέλλεται υποχρεωτικά στον γενικό γραμματέα του δήμου καθώς και στους προέδρους των δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων καθώς και στους προέδρους των νομικών προσώπων και επιχειρήσεων του δήμου, εφόσον συζητούνται θέματα που αναφέρονται στους τομείς αρμοδιοτήτων τους,
- προεδρεύει ο δήμαρχος, διευθύνει την συζήτηση και εισηγείται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης εκτός αν αναθέσει την παρουσίαση εισήγησης στον αρμόδιο αντιδήμαρχο ή όταν το θέμα γράφτηκε στην ημερήσια διάταξη μετά από πρόταση μέλους της εκτελεστικής επιτροπής, οπότε το εισηγείται ο προτείνων.

Στ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ – ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ (άρθρο 72 Ν.3852/2010 & άρθρο 6 Ν.4071/2012)

Η Οικονομική Επιτροπή είναι όργανο παρακολούθησης και ελέγχου της οικονομικής λειτουργίας του Δήμου.

Ειδικότερα έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

1. Συντάσσει τον προϋπολογισμό του Δήμου
2. Ελέγχει την υλοποίηση του προϋπολογισμού και υποβάλλει ανά τρίμηνο έκθεση προς το δημοτικό συμβούλιο, στην οποία παρουσιάζεται η κατάσταση των εσόδων και των εξόδων του Δήμου. Η έκθεση αυτή στην οποία καταχωρούνται και τυχόν παρατηρήσεις της μειοψηφίας, δημοσιεύεται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του Δήμου
3. Προελέγχει τον απολογισμό
4. Αποφασίζει για την έγκριση των δαπανών και τη διάθεση των πιστώσεων του προϋπολογισμού, εκτός από εκείνες που σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις αποφασίζει το δημοτικό συμβούλιο, καθώς επίσης αποφασίζει αιτιολογημένα και για τις περιπτώσεις απευθείας ανάθεσης προμηθειών, παροχής υπηρεσιών, εκπόνησης μελετών και εκτέλεσης έργων σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις

Σημείωση: Τους πρότυπους Κανονισμούς θα τους αναζητήσετε στην ιστοσελίδα της ΕΕΤΑΑ

5. Καταρτίζει τους όρους, συντάσσει τη διακήρυξη, διεξάγει και κατακυρώνει όλες τις δημοπρασίες σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Για τη διεξαγωγή των δημοπρασιών και την αξιολόγηση των προσφορών μπορεί να συγκροτεί επιτροπές, από μέλη της, δημοτικούς ή δημόσιους υπαλλήλους ή ειδικούς επιστήμονες
6. Μελετά την ανάγκη συνάψεως δανείων, καταρτίζει τους όρους τους και εισηγείται σχετικά στο δημοτικό συμβούλιο
7. Εισηγείται προς το δημοτικό συμβούλιο την επιβολή τελών, δικαιωμάτων και εισφορών
8. Αποφασίζει για την αποδοχή κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών
9. Εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο ετήσιο σχέδιο διαχείρισης και αξιοποίησης της περιουσίας του Δήμου. Παρακολουθεί την υλοποίηση του εν λόγω σχεδίου και ενημερώνει το δημοτικό συμβούλιο
10. Αποφασίζει για ζητήματα διαφάνειας και ηλεκτρονικής διακυβέρνησης .
11. Εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο τα σχέδια κανονιστικών αποφάσεων του Δήμου, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 73 παρ.1B ν) και παρακολουθεί την υλοποίησή τους
12. Αποφασίζει για την υποβολή προσφύγων στις διοικητικές αρχές και την άσκηση όλων των ενδίκων βοηθημάτων και των ενδίκων μέσων, για το δικαστικό συμβιβασμό και τον εξώδικο συμβιβασμό ή κατάργηση δίκης που έχουν αντικείμενο μέχρι του ποσού των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ και εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο για τον εξώδικο συμβιβασμό ή την κατάργηση δίκης που έχουν αντικείμενο που υπερβαίνει το παραπάνω ποσό, αποφασίζει για την πρόσληψη πληρεξουσίου δικηγόρου και για την ανάκληση της πληρεξουσιότητάς του, σε όσους Δήμους, είτε δεν έχουν προσληφθεί δικηγόροι, με μηνιαία αντιμισθία, είτε αυτοί που έχουν προσληφθεί δεν έχουν δικαίωμα να παρίστανται σε ανώτατα δικαστήρια. Μπορεί επίσης να αναθέτει την παροχή γνωμοδοτήσεων, μόνο εφόσον δεν έχουν προσληφθεί

δικηγόροι, με μηνιαία αντιμισθία. Με απόφασή της είναι δυνατή, κατ' εξαίρεση, η ανάθεση σε δικηγόρο, εξώδικου ή δικαστικού χειρισμού, ανά υπόθεση, ζητημάτων, τα οποία έχουν ιδιαίτερη σημασία για τα συμφέροντα του Δήμου και απαιτούν εξειδικευμένη γνώση ή εμπειρία. Στις περιπτώσεις αυτές η αμοιβή του δικηγόρου ορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 281 του Κ.Δ.Κ.

Για τις περιπτώσεις περί συμβιβασμού και κατάργηση της δίκης, η απόφαση

λαμβάνεται ύστερα από γνωμοδότηση δικηγόρου, η ανυπαρξία της οποίας συνεπάγεται ακυρότητα της σχετικής απόφασης. Προκειμένου για μισθολογικές απαιτήσεις, κάθε μορφής, περιλαμβανομένων και των επιδομάτων, δεν είναι δυνατή η παραίτηση από την άσκηση ένδικων μέσων, ο δικαστικός ή εξώδικος συμβιβασμός και η κατάργηση δίκης, εκτός από τις περιπτώσεις που το νομικό ζήτημα έχει κριθεί με απόφαση ανωτάτου δικαστηρίου.

Η παρούσα ρύθμιση ισχύει και όταν αποφασίζει, σχετικά, το δημοτικό συμβούλιο, λόγω υπέρβασης του αντικειμένου των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ.

Το δημοτικό συμβούλιο μπορεί, για θέματα ιδιαίτερα σοβαρά, με ειδική αιτιολογία, και με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του να αποφασίζει ότι θα ασκήσει το ίδιο αρμοδιότητες των προηγούμενων παραγράφων

Η οικονομική επιτροπή με ειδική απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών της μπορεί να παραπέμπει συγκεκριμένο θέμα της αρμοδιότητάς της στο δημοτικό συμβούλιο για τη λήψη απόφασης, εφόσον κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από την ιδιαίτερη σοβαρότητά του.

1.(ζ) ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ – ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ (άρθρο 73 Ν.3852/2010)

1. Η επιτροπή ποιότητας ζωής συνιστάται σε δήμους άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) κατοίκων. Είναι αποφασιστικό και εισηγητικό όργανο άσκησης των σχετικών με την ποιότητα ζωής, τη χωροταξία, την πολεοδομία και την προστασία του περιβάλλοντος αρμοδιοτήτων του δήμου. Κατά την άσκηση των σχετικών αρμοδιοτήτων της λαμβάνει ειδική μέριμνα για το σχεδιασμό δράσεων που αποβλέπουν στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής και εν γένει την εξυπηρέτηση των ατόμων με αναπηρίες. Ειδικότερα:

A. Είναι αρμόδια, με την επιφύλαξη του άρθρου 83, για:

- i) τη χορήγηση προέγκρισης ίδρυσης καταστημάτων και επιχειρήσεων μετά από προέλεγχο του σχετικού αιτήματος του ενδιαφερομένου,
- ii) την ανάκληση ή την οριστική αφαίρεση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας των καταστημάτων επιχειρήσεων και λοιπών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων αρμοδιότητας του δήμου,
- iii) τη χορήγηση ή ανάκληση της άδειας λειτουργίας μουσικής.

Η σχετική απόφαση λαμβάνεται μέσα σε είκοσι (20) ημέρες αφότου περιέλθουν στην επιτροπή όλα τα νόμιμα δικαιολογητικά και στοιχεία.

B. Εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο:

- i) θέματα καθορισμού χρήσεων γης,
- ii) θέματα ρυθμιστικών σχεδίων, προγραμματισμού εφαρμογής ρυθμιστικών σχεδίων, οικιστικής οργάνωσης ανοικτών πόλεων, εφαρμογής Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ.Π.Σ.), πολεοδομικών μελετών, ανάπτυξης περιοχών, πολεοδομικών επεμβάσεων, χρηματοδότησης προγραμμάτων ανάπτυξης, ανασυγκρότησης υποβαθμισμένων περιοχών, πολεοδομικής αναμόρφωσης προβληματικών περιοχών, αποζημίωσης ρυμοτομούμενων, πολεοδομικών ρυθμίσεων, εισφοράς σε γη ή σε χρήμα, περιοχών ειδικά ρυθμιζόμενης πολεοδόμησης (Π.Ε.Ρ.ΠΟ.) και έγκρισης πολεοδομικών μελετών,
- iii) τη λήψη αποφάσεων για θέματα προστασίας του περιβάλλοντος,
- iv) τη λήψη αποφάσεων για θέματα χωροθέτησης κοιμητηρίων, κατά τις προβλέψεις του ν. 2508/1997 (ΦΕΚ 124 Α'), κέντρων αποτέφρωσης νεκρών, καθώς και άλλων, σχετικών με το αντικείμενο, αρμοδιοτήτων του,
- v) το σχέδιο κανονιστικών αποφάσεων των άρθρων 79 και 82 του Κ.Δ.Κ..

2. Η επιτροπή ποιότητας ζωής συντάσσει ετήσια έκθεση πεπραγμένων στους τομείς αρμοδιότητάς της, η οποία συζητείται και εγκρίνεται από το δημοτικό συμβούλιο.

3. Το δημοτικό συμβούλιο μπορεί, για θέματα ιδιαίτερα σοβαρά, με ειδική αιτιολογία, και με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του να αποφασίζει ότι θα ασκήσει το ίδιο αρμοδιότητες των προηγούμενων παραγράφων.

4. Η επιτροπή ποιότητας ζωής με ειδική απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών της μπορεί να παραπέμπει συγκεκριμένο θέμα της αρμοδιότητάς της στο δημοτικό συμβούλιο για τη λήψη απόφασης, εφόσον κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από την ιδιαίτερη σοβαρότητά του.

(άρθρο 77 Ν.3852/2010, άρθρο 11 Ν.3966/2011 και άρθρο 4 Ν.4257/2014)

Ο θεσμός του **Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης**, προβλέφθηκε για πρώτη φορά με το άρθρο 77 του «Καλλικράτη», για τους δήμους άνω των είκοσι χιλιάδων (20.000) κατοίκων και επιχειρήθηκε η δημιουργία ενός οργάνου που θα είχε την δυνατότητα εκτίμησης όχι μόνο του επιπέδου λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών αλλά και συναγωγής συμπερασμάτων, ως προς τις ανάγκες των πολιτών και των επιχειρήσεων, με ρόλο ελεγκτικό και διαμεσολαβητικό. Σύμφωνα με τις διατάξεις που το θεσμοθετούσαν, είναι μονοπρόσωπο όργανο, που επιλέγεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου με αυξημένη πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών του δημοτικού συμβουλίου, κατόπιν προκηρύξεως, που δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του δήμου. Πρέπει να είναι πρόσωπο εγνωσμένου κύρους και εμπειρίας. Η διαδικασία για την επιλογή του Συμπαραστάτη γίνεται εντός έξι (6) μηνών από την εγκατάσταση των αρχών. Η θητεία του Συμπαραστάτη ακολουθεί τη θητεία των δημοτικών αρχών.

Ο Συμπαραστάτης υποστηρίζεται διοικητικά από τις υπηρεσίες του δήμου, δέχεται καταγγελίες άμεσα θιγόμενων πολιτών και επιχειρήσεων για κακοδιοίκηση των υπηρεσιών του δήμου, των νομικών του προσώπων και των επιχειρήσεών του και διαμεσολαβεί, προκειμένου να επιλυθούν τα σχετικά προβλήματα, ενώ είναι υποχρεωμένος να απαντά, εγγράφως ή ηλεκτρονικά, εντός τριάντα (30) ημερών στους ενδιαφερόμενους. Συντάσσει ετήσια έκθεση, την οποία παρουσιάζει σε ειδική δημόσια συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου, για τον απολογισμό της δημοτικής αρχής. Μπορεί, επίσης, να προβαίνει στη διατύπωση προτάσεων βελτίωσης της δημοτικής διοίκησης και των σχέσεών της με το κοινό, τόσο στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσής του, όσο και επ' ευκαιρία σημαντικών προβλημάτων κακοδιοίκησης που ο ίδιος εντοπίζει. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, οι ειδικές προτάσεις του Συμπαραστάτη υποβάλλονται στο δήμαρχο και κοινοποιούνται στο δημοτικό συμβούλιο και στο Γενικό Γραμματέα του δήμου.

1.(η) ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ (άρθρο 76 Ν.3852/2010)

Η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης αφορά Δήμους με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων ,όπως προβλέπεται στο άρθρο 76 του ν.3852/2010.

Συγκροτείται εντός δύο (2) μηνών από την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών, δηλαδή μέχρι τέλος Οκτωβρίου, με απόφαση του οικείου δημοτικού συμβουλίου, με την **πλειοψηφία των 2/3 των μελών του**.

Έχει μόνο **συμβουλευτικές αρμοδιότητες επί των θεμάτων του δήμου**. Τα μέλη της κυμαίνονται από 25 έως 50, συμπεριλαμβανομένου και του Προέδρου της, που είναι ο Δήμαρχος ή ο οριζόμενος από αυτόν Αντιδήμαρχος.

Αποτελείται από:

α) εκπροσώπους της τοπικής κοινωνίας (επαγγελματικών και εμπορικών συλλόγων και οργανώσεων, επιστημονικών συλλόγων,

τοπικών οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών, εργαζομένων στο δήμο, ενώσεων γονέων και κηδεμόνων, αθλητικών πολιτιστικών συλλόγων, τοπικών συμβουλίων νέων, εθελοντικών οργανώσεων και κινήσεων πολιτών) και

β) δημότες κατά το 1/3 του αριθμού των μελών της, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους της οικείας εκλογικής περιφέρειας και τους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους, οι οποίοι ορίζονται μετά από κλήρωση. Συνεπώς τα μέλη αυτά είναι από 8 -17 ανάλογα με τον αριθμό των εκπροσώπων των φορέων στην συγκεκριμένη επιτροπή.

Μπορεί να καλούνται να συμμετάσχουν εκπρόσωποι των πολιτικών κομμάτων κ.λπ.. Συνεδριάζει **τουλάχιστον μία φορά ετησίως πριν τη σύνταξη των προσχεδίων προϋπολογισμού και ετησίου προγράμματος δράσης και τουλάχιστον μια φορά κάθε τρίμηνο για άλλα θέματα.**

Με τον Κανονισμό Λειτουργίας της Επιτροπής¹ Διαβούλευσης, προβλέπεται ακριβώς το σύστημα επιλογής των μελών και συγκρότησης της επιτροπής και άλλες λεπτομέρειες που αφορούν στη λειτουργία της.

Η συμμετοχή στην Επιτροπή είναι εθελοντική και άμισθη.

Η επιλογή των μελών γίνεται στην βάση της αναλογικής εκπροσώπησης θεματικού αντικειμένου, προκειμένου για φορείς και γεωγραφικής περιοχής, προκειμένου για δημότες. Θα πρέπει από την Επιτροπή να αποκλεισθούν ως μέλη της, πλην του Προέδρου, αιρετοί του δήμου, της οικείας περιφέρειας ή μέλη των διοικήσεων νομικών προσώπων του δήμου ή της οικείας περιφέρειας, με τη λογική ότι θα πρέπει να αποτελεί πράγματι δυνατότητα διαβούλευσης και όχι επανάληψης των θέσεων του δημοτικού συμβουλίου.

1.(Θ) ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΝΤΑΞΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ (άρθρο 78 Ν.3852/2010)

- Το **Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών** αποτελεί και αυτό συμβουλευτικό όργανο του Δήμου, συγκροτείται με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου και αποτελείται από 5 έως 11 μέλη, που ορίζονται από το Δημοτικό Συμβούλιο και είναι αιρετοί σύμβουλοι, εκπρόσωποι φορέων μεταναστών, κοινωνικών φορέων, κ.λπ..
- Συμμετέχει οπωσδήποτε και αλλοδαπός σύμβουλος εφόσον έχει εκλεγεί στο Δήμο. Προεδρεύει ένας από τους συμβούλους. Το αξίωμα των μελών του Συμβουλίου είναι τιμητικό και άμισθο.
- Το Συμβούλιο ασχολείται με θέματα που αφορούν στη μεταναστευτική πολιτική του Δήμου. Έργο του είναι η καταγραφή και διερεύνηση προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες που κατοικούν μόνιμα στην περιφέρεια του Δήμου ως προς την ένταξή τους στην κοινωνία, την επαφή τους με δημόσιες αρχές ή τη δημοτική αρχή, την ομαλή κοινωνική ένταξή τους, την επίλυση τυχόν προβλημάτων μέσω της οργάνωσης συμβουλευτικών υπηρεσιών, όπως και τη διοργάνωση εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής του τοπικού πληθυσμού.

Πέραν των ανωτέρω:

- Ο νόμος 3852/2010 («Καλλικράτης») ενισχύει τον ρόλο του Δημάρχου με τη σαφή πρόβλεψη δυνατότητάς του να συγκροτεί **Ομάδες Διοίκησης Έργου και Ομάδες Εργασίας**. Οι ομάδες αυτές είναι όργανα **συμβουλευτικά και υποστηρικτικά του έργου του Δημάρχου και γενικότερα του δήμου** και είναι σκόπιμο να αξιοποιηθούν με **άμεση συγκρότησή τους**. Στις ομάδες αυτές συμμετέχουν τόσο δημοτικοί σύμβουλοι όσο και προσωπικό του Δήμου και δημόσιοι υπάλληλοι και ιδιώτες με σκοπό την μελέτη και επεξεργασία ζητημάτων, που απασχολούν την δημοτική αρχή έτσι ώστε τα αρμόδια για την λήψη αποφάσεων όργανα να έχουν στη διάθεσή τους τεκμηριωμένες προτάσεις και εισηγήσεις. Οι ομάδες αποτελούν εργαλεία του Δημάρχου για την καλύτερη δυνατή

αντιμετώπιση εξειδικευμένων θεμάτων και κατοχυρώνεται νομοθετικά η **δυνατότητα** σύστασή τους.

- Επίσης ο Ν.3852/2010 προβλέπει τη δυνατότητα συγκρότησης με τον Ενιαίο Κανονισμό Λειτουργίας του δημοτικού συμβουλίου, **ειδικών επιτροπών για την επεξεργασία και εισήγηση θεμάτων**. Αποτελούνται από συμβούλους, προσωπικό του δήμου και ιδιώτες με συγκεκριμένη κάθε φορά εμπειρία. Των επιτροπών αυτών προεδρεύει μέλος τους που είναι σύμβουλος του Δ.Σ. Μπορεί να παραπέμπονται σε αυτές θέματα ημερήσιας διάταξης, μετά από πρόταση του Δημάρχου και με απόφαση του Δ.Σ., για επεξεργασία, **όχι όμως θέματα που εισάγουν οι Επιτροπές Οικονομικών και Ποιότητας Ζωής**. Ειδικά σε τουριστικούς δήμους προβλέπεται η σύσταση επιτροπής τουριστικής ανάπτυξης. Και για τις επιτροπές αυτές θα υπάρξει πρότυπος κανονισμός λειτουργίας τους.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ (άρθρο 98 Ν.3852/2010)

- Πρόκειται για ειδικό αυτοτελές γραφείο σε κάθε δήμο υπαγόμενο απ' ευθείας στον Δήμαρχο με αρμοδιότητα την παροχή υπηρεσιών σε άτομα που δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση σε ΚΕΠ και λοιπές υπηρεσίες του Δήμου. Οι δημοτικοί υπάλληλοι που απασχολούνται στο γραφείο αυτό και πρέπει να παρέχουν κατ' οίκον υπηρεσίες λέγονται **δημοτικοί ανταποκριτές**. Παρέχεται η δυνατότητα αξιοποίησης εθελοντικής προσφοράς δημοτών.

Επισημαίνεται επίσης εδώ η αξιοποίηση της δυνατότητας:

Το Δ.Σ, με απόφαση του, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του και είναι ειδικά αιτιολογημένη, δύναται για θέματα ιδιαίτερης σημασίας να αποφασίσει ότι θα ασκήσει το ίδιο αρμοδιότητες των ανωτέρω επιτροπών (οικονομικών και ποιότητας ζωής). Επίσης και οι επιτροπές, με αιτιολογημένη απόφασή τους που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών τους, μπορούν να παραπέμπουν θέματα ιδιαίτερης σημασίας στο Δ.Σ.

ΜΕΡΟΣ Β. ΣΥΜΒΑΣΙΑΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ:

ΠΑΛΙΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

A. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΔΙΑΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΒΑΘΜΙΔΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ (άρθρο 99 Ν.3852/2010)

Δήμοι της ίδιας περιφέρειας ή όμοροι δήμοι μπορούν να συνάπτουν μεταξύ τους συμβάσεις, με τις οποίες αναλαμβάνουν την άσκηση αρμοδιότητας για λογαριασμό τους ή την υποστήριξη της άσκησης της.

Στις συμβάσεις αυτές μπορεί να συμμετέχει και νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου του δήμου που αναλαμβάνει την αρμοδιότητα ή σύνδεσμος στον οποίον μετέχει ο δήμος που αναλαμβάνει την αρμοδιότητα. Οι συμβάσεις αυτές καλούνται **«συμβάσεις διαδημοτικής συνεργασίας»**.

Δήμοι της ίδιας περιφέρειας και η οικεία περιφέρεια μπορούν να συνάπτουν μεταξύ τους συμβάσεις συνεργασίας, με τις οποίες αναλαμβάνουν την άσκηση αρμοδιότητας ή την υποστήριξη της άσκησης της, για λογαριασμό ενός ή περισσότερων των συμβαλλόμενων μερών. Στις συμβάσεις αυτές μπορεί να συμμετέχει και νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή σύνδεσμος στον οποίο μετέχει ο φορέας που αναλαμβάνει την αρμοδιότητα. Οι συμβάσεις αυτές καλούνται

«συμβάσεις διαβαθμιδικής συνεργασίας».

Στις συμβάσεις των δύο προηγούμενων παραγράφων ορίζεται, ιδίως, ο τρόπος άσκησης της ανατιθέμενης αρμοδιότητας ή υποστήριξης της άσκησης της και οι υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων μερών. Οι προβλεπόμενες στη σύμβαση δαπάνες εγγράφονται ως υποχρεωτικές στους προϋπολογισμούς των συμβαλλόμενων φορέων και αποδίδονται στον αναλαμβάνοντα την αρμοδιότητα φορέα.

Τα χρησιμοποιούμενα τεχνικά μέσα και εγκαταστάσεις μπορεί να φέρουν ως διακριτικό τον τίτλο «Διαδημοτική Συνεργασία» ή «Διαβαθμιδική Συνεργασία», αντίστοιχα, που συμπληρώνεται με τα ονόματα των συμβαλλόμενων φορέων ή με άλλο όνομα δηλωτικό της γεωγραφικής ενότητας των φορέων αυτών.

Οι αποφάσεις των οικείων συμβουλίων για την έγκριση συμβάσεων διαδημοτικής ή διαβαθμιδικής συνεργασίας λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών εκάστου.

B. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ (άρθρο 100 ν.3852/2010, άρθρο 12 Ν.4019/2011 & άρθρο 8 Ν.4071/2012)

ΓΕΝΙΚΑ – ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ:

Για :

(α) τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής και

(β) την παροχή υπηρεσιών κάθε είδους

έχει θεσπιστεί, ήδη από το 1980, ο αναπτυξιακός θεσμός των Προγραμματικών Συμβάσεων (ΠΣ).

Οι προγραμματικές συμβάσεις είναι συμφωνίες, που θέτουν το γενικό πλαίσιο για την οργάνωση και διαχείριση δημοσίων υπηρεσιών και την άσκηση κρατικών δραστηριοτήτων, διαμέσου των προβλεπόμενων στις σχετικές διατάξεις του άρθρου 100 φορέων, με τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής και την παροχή υπηρεσιών κάθε είδους.

Οι συμβαλλόμενοι, αντισυμβαλλόμενοι και ως εκ τρίτου συμβαλλόμενοι, όπως αναλύεται κατωτέρω, σε μια προγραμματική σύμβαση, οφείλουν, να εκπληρώνουν, καθένας από αυτούς τις υποχρεώσεις, που έχουν αναλάβει και οι οποίες, αλληλοσυμπληρούμενες τελούν σε αναλογία μεταξύ τους καθώς και να συμβάλλουν, κατά το αντιστοιχούν σ' αυτούς μερίδιο, στην επίτευξη του επιδιωκόμενου συμβατικού αντικειμένου (απόφ. 2769, 2770 και 2771/2011 Τμ. Μείζονος Σύνοψης Ελ.Συν.).

Οι ΠΣ είναι συμβάσεις οι οποίες συνάπτονται, για τους παραπάνω λόγους, μεταξύ συγκεκριμένων φορέων, που απαριθμούνται περιοριστικά στο νόμο, οι οποίοι και χαρακτηρίζονται **«κύριοι συμβαλλόμενοι φορείς»**, δηλαδή δύο ή περισσότεροι από την κατηγορία των φορέων αυτών, δύνανται να συμβληθούν για την υλοποίηση μιας ΠΣ.

✓ **Οι κύριοι συμβαλλόμενοι φορείς είναι οι εξής:**

- ❖ δήμοι,
- ❖ περιφέρειες,
- ❖ σύνδεσμοι δήμων,
- ❖ Περιφερειακές Ενώσεις Δήμων
- ❖ τα νομικά πρόσωπα **δημοσίου δικαίου**, τα οποία συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι φορείς
- ❖ η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας και τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου στα οποία συμμετέχει ή συνιστά η Ένωση
- ❖ η Ένωση Περιφερειών και τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου στα οποία συμμετέχει ή συνιστά η Ένωση
- ❖ οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης
- ❖ οι επιχειρήσεις Ο.Τ.Α., **σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία**, δηλαδή οι επιχειρήσεις που προβλέπεται εκ του νόμου η δυνατότητα σύναψης ή συμμετοχής τους σε προγραμματικές συμβάσεις
- ❖ τα δημοτικά και περιφερειακά ιδρύματα,
- ❖ τα κοινωφελή ιδρύματα και κληροδοτήματα και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία περιλαμβάνονται και τα τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Οι ανωτέρω φορείς – και αποκλειστικά και μόνο αυτοί - μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις είτε μεταξύ τους είτε με το Δημόσιο είτε με φορείς του δημόσιου τομέα (της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982).

- ✓ Στις Προγραμματικές Συμβάσεις επιτρέπεται η συμμετοχή και άλλων φορέων, **ως τρίτων συμβαλλομένων, δηλαδή μπορούν να συμμετέχουν σε μια ΠΣ στην οποία ήδη υφίστανται τουλάχιστον δύο φορείς από τους κυρίους συμβαλλόμενους**, οι οποίοι περιγράφονται – επίσης περιοριστικά – στο νόμο και είναι:
- ❖ Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) με οποιαδήποτε νομική μορφή και αν λειτουργούν,
  - ❖ Περιφερειακά Ταμεία Ανάπτυξης,
  - ❖ επιμελητήρια,
  - ❖ επιστημονικοί φορείς δημοσίου δικαίου,
  - ❖ Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα (Ε.Π.Ι.),
  - ❖ συνεταιρισμοί, ενώσεις συνεταιρισμών και εργοδοτικών και εργατοϋπαλληλικών ενώσεων.
  - ❖ Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης μπορεί να επιτρέπεται και η συμμετοχή τραπεζών και πιστωτικών ιδρυμάτων.

I. ΕΛΕΓΧΟΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ:

Οι ΠΣ υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία, ήτοι το άρθρο 278 του ν.3852/10, όπως έχει τροποποιηθεί με τις διατάξεις του άρθρου 9 παρ.1 Ν.4071/2012.

Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις για όλες τις συμβάσεις προμήθειας αγαθών, εκτέλεσης έργων και παροχής υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των προγραμματικών συμβάσεων που συνάπτουν οι Ο.Τ.Α. και τα νομικά τους πρόσωπα, προϋπολογιζόμενης δαπάνης ποσού άνω των διακοσίων χιλιάδων (200.000,00) ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ), διενεργείται υποχρεωτικά προληπτικός έλεγχος νομιμότητας αυτών, πριν από τη σύναψή τους, από τον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που είναι αρμόδιος για τον προληπτικό έλεγχο των δαπανών τους.

Αν η προϋπολογιζόμενη δαπάνη των ανωτέρω συμβάσεων υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000,00) ευρώ, ο προσυμβατικός έλεγχος διενεργείται από το καθ' ύλην αρμόδιο Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου (σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 19 παράγραφος 7 του π.δ. 774/1980, όπως ισχύει).

II. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ:

Στις Προγραμματικές Συμβάσεις απαραίτητα ορίζονται, *ως ελάχιστο περιεχόμενο*:

- ❖ το αντικείμενο της σύμβασης,
- ❖ ο σκοπός και το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων ή των υπηρεσιών,
- ❖ ο προϋπολογισμός της σύμβασης,
- ❖ τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων,
- ❖ το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης,

- ❖ οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις και η διάρκεια της σύμβασης,
- ❖ το όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της και οι αρμοδιότητες του,
- ❖ οι ρήτρες σε βάρος του συμβαλλομένου που παραβαίνει τους όρους της προγραμματικής σύμβασης.

Στο κείμενο της προγραμματικής σύμβασης ορίζεται ο συμβαλλόμενος, στον οποίο μπορεί να ανατεθεί η διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων του προγράμματος μετά την ολοκλήρωση του, εφόσον προβλέπεται αντίστοιχο στάδιο.

Σε περίπτωση που οι συμβαλλόμενοι σε προγραμματική σύμβαση αποφασίσουν να αναθέσουν σε τρίτον τη διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων, που προβλέπονται ως αντικείμενο της, η ανάθεση γίνεται σύμφωνα με τη νομοθεσία, που διέπει τον υπόχρεο συμβαλλόμενο φορέα, που προβαίνει στην ανάθεση.

III. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ:

Οι συμβαλλόμενοι φορείς για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων μπορεί να χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, μέσω προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται αμιγώς από εθνικούς πόρους, τον Τακτικό Προϋπολογισμό ή άλλα εθνικά ή περιφερειακά προγράμματα, καθώς και από τους προϋπολογισμούς των συμβαλλόμενων φορέων. Είναι δυνατή η χρηματοδότηση των συμβαλλομένων και από φορείς του δημόσιου τομέα που δεν μετέχουν στην προγραμματική σύμβαση.

IV. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ:

Για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων και στο πλαίσιο των συμφωνούμενων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλόμενων οργανισμών και φορέων, επιτρέπεται η απασχόληση προσωπικού του ενός συμβαλλομένου στον άλλον, καθώς και η παραχώρηση της χρήσης ακινήτων, εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και μέσων.

V. ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ:

1. **ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ:** Εφόσον τα προβλεπόμενα στην προγραμματική σύμβαση έργα, προγράμματα και υπηρεσίες είναι πολιτιστικού χαρακτήρα, όπως η ανάδειξη, προστασία και συντήρηση μνημείων, οι παρεμβάσεις σε διατηρητέα ή παραδοσιακά κτίρια και οικισμούς, η διάσωση και διάδοση στοιχείων του πολιτισμού, η ανέγερση και λειτουργία χώρων πολιτισμικών λειτουργιών, η υποστήριξη δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων που αφορούν την επιστήμη, τα γράμματα και τις τέχνες, συμμετέχει, ως συμβαλλόμενος η οικεία Περιφέρεια και το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού. Η προγραμματική σύμβαση καλείται «προγραμματική σύμβαση πολιτισμικής ανάπτυξης». Το τέλος ανταποδοτικού χαρακτήρα που μπορεί να επιβληθεί, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, για τη χρηματοδότηση έργων, εργασιών, προγραμμάτων και υπηρεσιών της προγραμματικής σύμβασης, καλείται Πολιτιστικό Τέλος.
2. **ΜΕ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗ ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΚΑΙ ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΤΕΛΩΝ, ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ, ΕΙΣΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΙΜΩΝ:** Δήμοι, σύνδεσμοι, περιφέρειες και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού μπορούν να συμβάλλονται μεταξύ τους για την παροχή υπηρεσιών με αντικείμενο τη βεβαίωση και είσπραξη τελών, δικαιωμάτων, εισφορών και προστίμων. Στις περιπτώσεις αυτές, οι αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων των συμβαλλόμενων φορέων για τη συμμετοχή τους σε συγκεκριμένη σύμβαση, λαμβάνονται με την απόλυτη

πλειοψηφία του συνόλου των μελών τους. Οι συμβαλλόμενοι φορείς μπορεί να χρηματοδοτούνται για την εκτέλεση των συμβάσεων της παραγράφου αυτής και από τον Κρατικό Προϋπολογισμό ή το πρόγραμμα δημόσιων επενδύσεων ή τους προϋπολογισμούς άλλων φορέων του δημόσιου τομέα.

3. **ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ:** Σε νησιωτικούς δήμους είναι δυνατή η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων με αντικείμενο δράσεις προστασίας του περιβάλλοντος και πολιτικής προστασίας μεταξύ των ανωτέρω προβλεπόμενων ως κύριων συμβαλλόμενων φορέων της περίπτωσης α και αστικών μη κερδοσκοπικών εταιρειών, εφόσον το μεγαλύτερο ποσοστό του εταιρικού κεφαλαίου τους κατέχει ένας από τους φορείς της περίπτωσης α και, εάν πρόκειται για δράσεις πολιτικής προστασίας και δασοφυλάξης, κατόπιν σχετικής πιστοποίησης τους από την Πυροσβεστική Ακαδημία. Κατά την εκτέλεση των ως άνω προγραμματικών συμβάσεων οι ανωτέρω εταιρείες θεωρούνται φορείς κατασκευής του έργου, κατά την έννοια της παρ. 7 του άρθρου 1 του ν. 3669/2008 (Α 116) και εκτελούν τις συμβάσεις αυτές με τα προβλεπόμενα στις περιπτώσεις γ, δ και ε του ίδιου άρθρου όργανα και υπηρεσίες που συνιστούν με αποφάσεις των διοικητικών τους συμβουλίων. Με την παρούσα δεν θίγονται οι διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 3013/2002 για τις εθελοντικές οργανώσεις πολιτικής προστασίας, όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 118 του ν. 4249/2014 (Α 73), καθώς και οι διατάξεις του ν. 4029/2011 (Α 245). Στο πλαίσιο των ως άνω προγραμματικών συμβάσεων δεν επιτρέπεται η πιστοποίηση ή εκπαίδευση εθελοντικών ή άλλων οργανώσεων για δραστηριοποίηση στον τομέα της πολιτικής προστασίας. Επιμέρους ζητήματα εφαρμογής της παρούσας δύνανται να ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη (άρθρο 36 Ν.4257/2014,ΦΕΚ Α 93/14.7.2014.)
4. **ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ (άρθρο 21 Ν.3879/2010,ΦΕΚ Α 163):** Για την πραγματοποίηση επενδύσεων, την εφαρμογή προγραμμάτων και την υλοποίηση δράσεων που περιλαμβάνονται σε εθνικό ή περιφερειακό ή τοπικό πρόγραμμα δια βίου μάθησης, για την παροχή υπηρεσιών δια βίου μάθησης κάθε είδους και για την παροχή υπηρεσιών υποστήριξης της εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης, το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και οι φορείς διοίκησης της δια βίου μάθησης μπορούν να συνάπτουν, μεμονωμένα ή από κοινού, προγραμματικές συμβάσεις μεταξύ τους ή και με φορείς του δημόσιου τομέα, όπως αυτός ορίζεται στην παράγραφο 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (ΦΕΚ 65 Α`), περιλαμβανομένων των φορέων παροχής υπηρεσιών δια βίου μάθησης, εφόσον αυτοί ανήκουν στο δημόσιο τομέα ή και με τους λοιπούς φορείς της περίπτωσης α` της παραγράφου 1 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 και μπορούν να συμμετέχουν και οι φορείς που περιγράφονται ως τρίτοι συμβαλλόμενοι ανωτέρω.

Και οι συμβάσεις αυτές υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ως ανωτέρω περιγράφεται. Με τις προγραμματικές συμβάσεις αυτές ο δήμος αναλαμβάνει: α) τη λειτουργία και τη διαχείριση των τοπικών δομών και την εφαρμογή των προγραμμάτων γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης και β) την εφαρμογή προγραμμάτων δια βίου μάθησης των Κ.Π.Ε. του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. Στο πλαίσιο αυτών των προγραμματικών συμβάσεων μπορεί να συγκροτείται συλλογικό όργανο σε επίπεδο δήμου, που αποτελείται από εκπροσώπους επιστημονικών, επαγγελματικών, κοινωνικών και πολιτιστικών φορέων και παρέχει συμβουλευτική υποστήριξη στο σχεδιασμό και την εφαρμογή του τοπικού προγράμματος δια βίου μάθησης και, ειδικότερα, των προγραμμάτων ή δράσεων της προγραμματικής σύμβασης. Η διαχείριση των προγραμμάτων της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης και του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο μπορεί να γίνεται με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 23 και 24 της 5067/30.12.1985 απόφασης των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Πολιτισμού και Οικονομικών (ΦΕΚ 794 Β`), οπότε στην προγραμματική σύμβαση ορίζονται ο διατάκτης των δαπανών και ο υπόλογος διαχειριστής, εφαρμοζομένων ως προς τον έλεγχο των δαπανών των διατάξεων που ισχύουν για τον προληπτικό έλεγχο των δήμων.

VI. ΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ:

Κατά τη σύναψη ΠΣ πρέπει να λαμβάνονται υπόψη νομικά ζητήματα, που έχουν αναδειχθεί και επιλυθεί νομολογιακά.

Σημαντικότερα ζητήματα:

1. Υπαγωγή ή μη των προγραμματικών συμβάσεων στο πεδίο εφαρμογής του π.δ. 60/2007 «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ "περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών" (Απόφαση 607/2012 VI ΤΜΗΜΑ Ε.Σ.):

Δηλαδή αν για τη σύναψη ΠΣ πρέπει να ακολουθηθεί η διαδικασία που εφαρμόζεται για την ανάθεση μιας δημόσιας σύμβασης (προκήρυξη, διαγωνισμός). Σύμφωνα με ανωτέρω απόφαση του Ελ. Συν., η οποία ερμηνεύει τον όρο "Δημόσιες συμβάσεις" (ως συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας, οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσοτέρων οικονομικών φορέων και μιας ή περισσοτέρων αναθετουσών αρχών και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών) συσχετίζοντας αυτή με την ανάλυση, ως ανωτέρω, του θεσμού και του ρόλου των ΠΣ, **συνάγεται ότι η σύναψη των προγραμματικών συμβάσεων, ως εκ της φύσεώς τους, δεν υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής του π.δ. 60/2007, εκτός εάν διαπιστωθεί ότι πρόκειται για κατ' επίφαση προγραμματική σύμβαση, εφόσον με αυτή έχει ανατεθεί εξ ολοκλήρου η υλοποίηση του αντικείμενου της σύμβασης στον ένα αντισυμβαλλόμενο (φορέα από τους εκ τρίτους συμβαλλόμενους), διότι σε αυτήν την περίπτωση ο φορέας δεν συμμετέχει απλώς ως εκ τρίτου συμβαλλόμενος, αλλά ως συνάπτων φορέας και καθίσταται κατ' ουσίαν μοναδικός αντισυμβαλλόμενος των λοιπών κυρίων συμβαλλόμενων φορέων.**

Δεν θα πρέπει δηλαδή η ΠΣ να υποκρύπτει απ' ευθείας ανάθεση έργου, μελέτης υπηρεσιών.

2. Επίσης, θα πρέπει από το περιεχόμενο της σύμβασης και από περιγραφόμενο αντικείμενο και τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, να προκύπτει σαφώς πραγματική - και όχι κατ' επίφαση - δέσμευση των μερών ως προς την ανάληψη συγκεκριμένων και πραγματικών υποχρεώσεων για την υλοποίηση της σύμβασης. Ειδικότερα, στις προγραμματικές συμβάσεις για την παροχή υπηρεσιών απαιτείται: α) να καθορίζονται κατά τρόπο συγκεκριμένο, ειδικό και σαφή το αντικείμενο της σύμβασης, οι συγκεκριμένες δηλαδή υπηρεσίες, έστω και ανά κατηγορίες, που θα παρασχεθούν και το περιεχόμενό τους καθώς και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων μερών, από τα οποία να προκύπτει η συμβολή κάθε μέρους στην υλοποίηση της σύμβασης, β) να προσδιορίζεται ο αναλυτικός προϋπολογισμός (κοστολόγηση) των επί μέρους (κατηγοριών) υπηρεσιών, έστω και κατά προσέγγιση, ώστε από το άθροισμα των επί μέρους προϋπολογισμών να προκύπτει και επομένως, να δικαιολογείται ο συνολικός προϋπολογισμός της προγραμματικής σύμβασης και γ) να αναγράφεται το αναλυτικό χρονοδιάγραμμα εκτέλεσής της, το οποίο δεν μπορεί να ταυτίζεται με το χρόνο περαίωσης των ανατεθειών υπηρεσιών, δηλαδή τη διάρκεια της σύμβασης, αλλά πρέπει να περιέχει αναλυτικό χρονικό προγραμματισμό των επί μέρους δράσεων που απαρτίζουν το συμβατικό αντικείμενο. **Ο ως άνω ειδικός προσδιορισμός των παραπάνω στοιχείων είναι αναγκαίος προκειμένου να διασφαλίζεται η αποτελεσματική και σύμφωνη με τον επιδιωκόμενο σκοπό εκτέλεση της σύμβασης, η εξοικονόμηση πόρων και η διαφάνεια των χρηματοδοτήσεων, καθώς επίσης και να διασφαλίζεται ότι δεν υποκρύπτεται, υπό τον τύπο της προγραμματικής σύμβασης, ανεπίτρεπτη έμμεση επιχορήγηση των αναπτυξιακών επιχειρήσεων που συμμετέχουν σε προγραμματικές συμβάσεις από τους συμβαλλόμενους δήμους, κατά καταστρατήγηση της διάταξης του άρθρου 265 παρ. 3 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (αποφάσεις Τμ. Μείζ. - Επταμ. Σύνθ. Ελ. Συν. 2769, 2770 και 2271/2011, VI Τμ. 2399/2009, Πράξεις VI Τμ. 41, 43, 53, 54/2008, VII Τμ. 63, 78, 133/2008).**

3. (Απόφαση 28/2012 VI ΤΜΗΜΑ Ελ.Συν.): Τόσο τα έργα και τα προγράμματα, που εκτελούνται στο πλαίσιο συνάψεως μιας προγραμματικής συμβάσεως, όσο και οι υπηρεσίες που παρέχονται κατ' εφαρμογήν της, **πρέπει να έχουν αναπτυξιακό χαρακτήρα** (Αποφάσεις VI Τμήματος 2227/2011, 2226/2011 Πράξεις VII Τμήματος 78/2008, 304/2006) **και να μην μπορούν -όσον αφορά ειδικότερα στις υπηρεσίες- να παρασχεθούν με άλλο τρόπο εκτός της συνάψεως της οικείας προγραμματικής συμβάσεως** (Απόφαση VI Τμήματος 2226/2011, Πράξεις VII Τμήματος 78/2008, 205/2007).

Επίσης πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην εφαρμογή του νόμου όσον αφορά στην διάκριση μεταξύ των κυρίων συμβαλλομένων φορέων και των εκ τρίτων συμβαλλομένων φορέων (ως ανωτέρω αναλύεται). Δηλαδή να γίνει κατανοητό ότι την ικανότητα αυτή έχουν, μεταξύ άλλων, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοικήσεως καθώς και οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης. Με το εδάφιο υπό στοιχείο β της παραγράφου 1 του άρθρου 100, παρέχεται η **δυνατότητα συμμετοχής**, στις προγραμματικές συμβάσεις σε ευρύ κύκλο φορέων, αλλά **ως εκ τρίτου συμβαλλομένων. Μεταξύ αυτών των φορέων συγκαταλέγονται και οι αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες τις οποίες συνιστούν οι Δήμοι.**

Εκ τούτων παρέπεται ότι οι επιχειρήσεις αυτές δεν μπορούν να συμμετέχουν σε προγραμματική σύμβαση ως μοναδικοί αντισυμβαλλόμενοι, αναλαμβάνοντας εξ ολοκλήρου το αντικείμενο αυτής, αλλά μόνον από κοινού με τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοικήσεως και τις Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις, στους οποίους – και μόνο - αναγνωρίζεται η ικανότητα να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις.

Κατά συνέπεια, μία προγραμματική σύμβαση, η οποία έχει συναφθεί μεταξύ των φορέων που προσδιορίζονται ως ανωτέρω ως κύριοι συμβαλλόμενοι φορείς (εδαφ. υπό στοιχείο α της παραγράφου 1 του Ν. 3852/2010) και μίας αναπτυξιακής ανώνυμης εταιρείας του εδαφίου υπό στοιχείο β της ίδιας παραγράφου, δεν είναι νόμιμη όταν στην τελευταία έχει ανατεθεί εξ ολοκλήρου η υλοποίηση του αντικείμενου της συμβάσεως, διότι σε αυτήν την περίπτωση δεν συμμετέχει απλώς ως εκ τρίτου συμβαλλόμενη, αλλά ως συνάπτων φορέας και καθίσταται κατ' ουσίαν μοναδικός αντισυμβαλλόμενος των λοιπών φορέων του εδαφίου υπό στοιχείο α. (Ε.Σ. 2399/2009, Πράξεις VI Τμήματος 259/2007, 54/2008, 53/2008, 43/2008, 41/2008, 25/2008, 24/2008, 259/2007, 17/2006, 30/2005, Πράξεις VII Τμήματος 133/2008, 78/2008, 63/2008, 137/2007, 227/2006, 46/2005).

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΥΓΕΙΑ

**[N.3861/2010 (ΦΕΚ 112 Α', N.4210/2012 (ΦΕΚ 245 Α'),
N.4057/2057/2012 (ΦΕΚ 54 Α')]**

Ισχύει για όλους τους δήμους υποχρεωτικά από 15/3/2011. Για τις αποφάσεις όμως που προβλέπεται από τον Καλλικράτη ως προϋπόθεση ισχύος τους η ανάρτησή τους στο διαδίκτυο, ίσχυε από 1/1/2011.

Αναλυτικότερα τι σημαίνει για τον δήμο και τις υπηρεσίες του το πρόγραμμα:

Ο νόμος αφορά **τα αιρετά όργανα** των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) πρώτου και δεύτερου βαθμού **και τα νομικά πρόσωπα και επιχειρήσεις** αυτών.

Στο διαδίκτυο αναρτώνται:

- πράξεις κανονιστικού περιεχομένου,
- οι προϋπολογισμοί, απολογισμοί, ισολογισμοί και οι επί μέρους δαπάνες των δήμων και των νομικών τους προσώπων (δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου),
- πράξεις διορισμού μονομελών οργάνων και συγκρότησης συλλογικών οργάνων διοίκησης των φορέων του δήμου, καθώς και οι τροποποιήσεις αυτών,
- πράξεις διορισμού, αποδοχής παραίτησης, αντικατάστασης ή παύσης μελών συλλογικών οργάνων διοίκησης φορέων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού,
- πράξεις συγκρότησης αμειβόμενων ή μη επιτροπών, ομάδων εργασίας, ομάδων έργου και συναφών οργάνων γνωμοδοτικής ή άλλης αρμοδιότητας, ανεξαρτήτως αν τα μέλη τους αμείβονται ή όχι,
- πράξεις καθορισμού των αμοιβών και αποζημιώσεων των μελών μονομελών και συλλογικών οργάνων διοίκησης, μελών επιτροπών, ομάδων εργασίας, ομάδων έργου και συναφών οργάνων γνωμοδοτικής ή άλλης αρμοδιότητας,
- προκηρύξεις πλήρωσης θέσεων με διαγωνισμό ή με επιλογή, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι προκηρύξεις για επιλογή και πλήρωση θέσεων διευθυντικών στελεχών των φορέων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης
- πίνακες επιτυχόντων, διοριστέων και επιλαχόντων των προκηρύξεων επιλογής προσωπικού, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η δημοσίευσή τους προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία,
- περιλήψεις πράξεων διορισμού, μετάταξης, διαθεσιμότητας, αποδοχής παραίτησης, λύσης της υπαλληλικής σχέσης ή υποβιβασμού υπαλλήλων, μόνιμων και μετακλητών, και διευθυντικών στελεχών φορέων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και περιλήψεις πράξεων διορισμού και συμβάσεων με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ή συμβάσεων έργου,
- περιλήψεις διακηρύξεων, αποφάσεις και πράξεις κατακύρωσης και ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών, υπηρεσιών και μελετών,
- πράξεις αποδοχής δωρεών,
- πράξεις δωρεών, επιχορηγήσεων, παραχώρησης χρήσης περιουσιακών στοιχείων από τους φορείς των Ο.Τ.Α. σε φυσικά πρόσωπα, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

Με εξαίρεση τις πράξεις οι οποίες εκ του νόμου είναι δημοσιευταίες στην Εφ. τ. Κ, οι λοιπές πράξεις που κατά τον νόμο αυτό αναρτώνται στο διαδίκτυο, δεν εκτελούνται εάν δεν έχει προηγηθεί η ανάρτησή τους στο διαδίκτυο.

Αν το κείμενο της κατά νόμο δημοσιευμένης πράξης δεν ταυτίζεται με το αντίστοιχο κείμενο που είναι αναρτημένο στον οικείο δικτυακό τόπο ισχύει το κείμενο που έχει δημοσιευτεί. Ως προς τις πράξεις που δεν δημοσιεύονται καθ' οποιονδήποτε άλλον τρόπο, εάν υπάρχει διαφορά μεταξύ του κειμένου που αναρτήθηκε και του κειμένου της πράξης ισχύει το τελευταίο. Με ευθύνη του προσώπου ή οργάνου που έχει εκδώσει την πράξη γίνονται αμελλητί οι αναγκαίες διορθώσεις στο κείμενο που έχει αναρτηθεί στο δικτυακό τόπο.

Ταυτόχρονα με την ανάρτηση στους οικείους δικτυακούς τόπους, ο κατά νόμο υπόχρεος προς ανάρτηση διαβιβάζει στο Εθνικό Τυπογραφείο όλα τα αναγκαία στοιχεία για την ανάρτηση στον κεντρικό δικτυακό τόπο του Εθνικού Τυπογραφείου.

Σε κάθε φορέα δημιουργείται και τηρείται αρχείο πράξεων και αποφάσεων που αναρτώνται, το οποίο είναι προσιτό σε κάθε ενδιαφερόμενο και με ηλεκτρονικά μέσα.

Οι φορείς και τα όργανα, που υποχρεούνται σε ανάρτηση πράξεων, λαμβάνουν όλα τα αναγκαία και κατάλληλα τεχνικά, διαδικαστικά και οργανωτικά μέτρα για να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα, ακεραιότητα και διαθεσιμότητα των κειμένων που αναρτώνται.

ΜΕΡΟΣ Γ. ΕΝΔΟΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ

Δημοτικές και Τοπικές Κοινότητες

Αρμοδιότητες

Ο Δήμαρχος και το Δημοτικό Συμβούλιο πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα όργανα της ενδοδημοτικής αποκέντρωσης, γνωρίζοντας τις αρμοδιότητες κάθε οργάνου, όπως περιοριστικά αναφέρονται στο νόμο.

Ειδικότερα για τις **δημοτικές κοινότητες** πρέπει να έχουν υπόψη τους

(άρθρο 83 Ν.3852/2010 και άρθρο 78 Ν.4182/2013):

- Υποχρεωτικά καλούνται οι πρόεδροι των δημοτικών & τοπικών κοινοτήτων και οι εκπρόσωποι τοπικών κοινοτήτων στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, **με δικαίωμα ψήφου**, εφόσον στην ημερήσια διάταξη περιλαμβάνεται θέμα που αφορά την συγκεκριμένη κοινότητα.
- Ο Δήμαρχος και ο αρμόδιος Αντιδήμαρχος συνεργάζονται με τους προέδρους / εκπροσώπους των κοινοτήτων για την προώθηση και επίλυση θεμάτων που αφορούν αυτές, μέσα στα πλαίσια που τίθενται από το νόμο.
- Οι δημοτικές κοινότητες έχουν - μεταξύ άλλων γνωμοδοτικών αρμοδιοτήτων - αποφασιστική αρμοδιότητα για την προέγκριση ίδρυσης ή εγκατάστασης καταστημάτων, επιχειρήσεων και λοιπών δραστηριοτήτων, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και για τη χορήγηση της άδειας λειτουργίας μουσικής,
- Στις γνωμοδοτικές αρμοδιότητες περιλαμβάνονται και οι εξής: προτείνουν τους χώρους λειτουργίας των λαϊκών αγορών, τις θέσεις όπου επιτρέπεται η άσκηση υπαίθριου στάσιμου εμπορίου, η λειτουργία εμποροπανηγύρεων, χριστουγεννιάτικων αγορών και γενικά οι υπαίθριες εμπορικές δραστηριότητες. Οι αποφάσεις αυτές της οικείας δημοτικής κοινότητας λαμβάνονται με την **απόλυτη πλειοψηφία των μελών της και αποστέλλονται στην Επιτροπή Ποιότητας Ζωής**, προκειμένου να διαμορφώσει την εισήγηση της προς το Δημοτικό Συμβούλιο για την έκδοση των προβλεπόμενων σχετικών τοπικών κανονιστικών αποφάσεων.
- Πέραν των περιοριστικά αναφερόμενων στο νόμο αρμοδιοτήτων των δημοτικών κοινοτήτων ο δήμαρχος και το δημοτικό συμβούλιο, μπορούν, με την διαδικασία που προβλέπεται στις παρ.8 και 9 αντίστοιχα, του άρθ.83 του Ν.3852/2010, να μεταβιβάσουν αρμοδιότητες τους στα συμβούλια των δημοτικών κοινοτήτων, εκτός κάποιων που περιοριστικά αναφέρονται στο νόμο (επιβολή φόρων – τελών, έκδοση κανονιστικών αποφάσεων κ.λπ)

Για τις **τοπικές κοινότητες** πρέπει να λάβουν υπόψη κυρίως **(άρθρο 84 Ν.3852/2010 και άρθρο 78 Ν.4182/2013):**

- ✓ Το συμβούλιο της τοπικής κοινότητας διατυπώνει γνώμη στο δημοτικό συμβούλιο για σειρά θεμάτων που προβλέπονται περιοριστικά στο νόμο και προτείνει στην επιτροπή ποιότητας ζωής α) τους χώρους λειτουργίας των λαϊκών αγορών και τις θέσεις που επιτρέπεται η άσκηση υπαίθριου στάσιμου εμπορίου, η λειτουργία των εμποροπανηγύρεων, των χριστουγεννιάτικων αγορών και γενικά των υπαίθριων εμπορικών δραστηριοτήτων στην περιφέρειά του, β) τους χώρους στάθμευσης οχημάτων.

- ✓ Η αποδοχή κληροδοτήματος, κληρονομιάς ή δωρεάς, η οποία διατίθεται ρητά και αποκλειστικά για τοπική κοινότητα, γίνεται από την Οικονομική Επιτροπή μετά από σύμφωνη γνώμη του οικείου συμβουλίου.
- ✓ Αν το συμβούλιο τοπικής κοινότητας δεν ασκεί τις αρμοδιότητες του για οποιονδήποτε λόγο, προβλέπεται δυνατότητα, με συγκεκριμένη διαδικασία (εισήγηση του αρμόδιου κατά τόπο αντιδημάρχου και διαπιστωτική πράξη του δημοτικού συμβουλίου), οι αρμοδιότητες αυτές να ασκούνται από το δημοτικό συμβούλιο.

ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ (άρθρο 85 Ν.3852/2010)

Στις τοπικές κοινότητες, με ευθύνη του εκπροσώπου της τοπικής κοινότητας ή του Προέδρου του Συμβουλίου της τοπικής κοινότητας σε συνεργασία με τον αρμόδιο Αντιδήμαρχο, **καλούνται οι κάτοικοι και οι φορείς της τοπικής κοινότητας, τουλάχιστον μια φορά κατ' έτος σε συνέλευση, και προτείνουν στα αρμόδια όργανα του δήμου, ανάλογα με το χαρακτήρα των αναγκών των κατοίκων της τοπικής κοινότητας και τις προτεραιότητες για την τοπική ανάπτυξη, τις δράσεις που πρέπει να αναλάβει ο δήμος** ιδίως ως προς:

- α)** την παροχή κοινωνικών ή άλλων υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση των κατοίκων της περιοχής τους,
- β)** τη λήψη μέτρων για την προστασία των ηλικιωμένων και των παιδιών στο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής του δήμου,
- γ)** τα έργα που πρέπει να εκτελεστούν στην τοπική κοινότητα,
- δ)** την παροχή υπηρεσιών για την τουριστική αξιοποίηση και προβολή της τοπικής κοινότητας,
- ε)** την εφαρμογή πολιτιστικών, ψυχαγωγικών και αθλητικών προγραμμάτων και
- στ)** κάθε άλλο θέμα που αφορά την τοπική κοινότητα.

Για την ανωτέρω διαδικασία τηρούνται πρακτικά από υπάλληλο του δήμου ενώ οι αποφάσεις για τα ανωτέρω θέματα λαμβάνονται από τους παρόντες με σχετική πλειοψηφία.

ΠΑΓΙΑ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΗ (άρθρο 266 Ν.3852/2010, άρθρο 18 Ν.3870/2010 & άρθρο 43 Ν.3979/2011)

Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών στις τοπικές και δημοτικές κοινότητες συνιστάται, **με απόφαση της οικείας Οικονομικής Επιτροπής**, πάγια προκαταβολή σε βάρος του σχετικού κωδικού αριθμού του προϋπολογισμού εξόδων του δήμου. Το ύψος της πάγιας προκαταβολής για κάθε δημοτική ή τοπική κοινότητα είναι ανάλογο με τον πληθυσμό, από 1.000 – 3.000 ευρώ. Υπόλογος για τη διαχείριση της πάγιας προκαταβολής, στο όνομα του οποίου θα εκδοθεί το σχετικό χρηματικό ένταλμα και ο οποίος θα ενεργεί τις πληρωμές σε βάρος αυτής, είναι ο εκπρόσωπος της τοπικής κοινότητας, ο πρόεδρος του συμβουλίου της τοπικής και δημοτικής κοινότητας. Ο υπόλογος διενεργεί τις πληρωμές, χωρίς να απαιτούνται έγγραφες εντολές του δημάρχου. Από την πάγια προκαταβολή μπορεί να πληρώνεται οποιαδήποτε δαπάνη σχετίζεται με τις αρμοδιότητες που απονέμει ο νόμος 3852/2010 στις δημοτικές ή τοπικές κοινότητες ή μεταβιβάζει σε αυτές το δημοτικό συμβούλιο. Η απαρίθμηση των δαπανών είναι ενδεικτική στην ΥΑ.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ / ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ (άρθρο 87 Ν.3852/2010)

Οι αποφάσεις των συμβουλίων των κοινοτήτων, με τις οποίες αυτό διατυπώνουν γνώμη για ζητήματα της αρμοδιότητάς τους, διαβιβάζονται από τους προέδρους τους στον δήμαρχο μέσα σε προθεσμία οκτώ (8) ημερών από τη συνεδρίαση. Ο δήμαρχος φροντίζει να τεθούν αμέσως υπόψη των αρμόδιων οργάνων του δήμου (δηλ. του δημοτικού συμβουλίου, της οικονομικής επιτροπής ή της επιτροπής ποιότητας ζωής), τα οποία οφείλουν να τις μελετήσουν και να ενημερώσουν σχετικά για κάθε θέμα το συμβούλιο της δημοτικής / τοπικής κοινότητας μέσα σε ένα (1) μήνα.

Τα αρμόδια όργανα μπορούν:

- α) να επιστρέψουν την απόφαση του συμβουλίου της κοινότητας με παρατηρήσεις για τυχόν επανεξέταση του θέματος,
- β) να την παραπέμψουν στο δημοτικό συμβούλιο, εάν αυτό είναι αρμόδιο
- γ) να τη διαβιβάσουν στις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου προκειμένου να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες.

Σε κάθε περίπτωση τα αρμόδια όργανα του δήμου οφείλουν να ενημερώνουν τον πρόεδρο της κοινότητας για τα μέτρα που παίρνονται για την προώθηση των θεμάτων που περιλαμβάνονται στις αποφάσεις του συμβουλίου της κοινότητας.

Ο πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας στον οποίο κοινοποιούνται όλες οι ενέργειες, πράξεις και παρατηρήσεις των οργάνων και υπηρεσιών του δήμου, που αναφέρονται στις αποφάσεις γενικά του συμβουλίου της κοινότητας, υποχρεούται να ενημερώνει αμέσως το συμβούλιο κοινότητας.

Στα συμβούλια των κοινοτήτων αποστέλλεται αντίγραφο της ημερήσιας διάταξης του δημοτικού συμβουλίου και των αποφάσεων αυτού και των άλλων συλλογικών οργάνων του δήμου.

ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ – ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ (άρθρο 86 Ν.3852/2010)

Κάθε έτος το δημοτικό συμβούλιο με απόφαση του, που διαβιβάζεται στο συμβούλιο της δημοτικής / τοπικής κοινότητας, καθορίζει το ανώτατο ύψος του προϋπολογισμού εξόδων του επόμενου έτους της κοινότητας. Το συμβούλιο της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας καταρτίζει σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων της κοινότητας για το επόμενο οικονομικό έτος. Ο προϋπολογισμός δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το ανώτατο ποσό που καθορίστηκε σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο. Το σχέδιο συνοδεύεται από αιτιολογική έκθεση, η οποία περιέχει αιτιολόγηση κάθε εγγραφής και αποστέλλεται έγκαιρα στην οικονομική επιτροπή έως το τέλος Αυγούστου. Η οικονομική επιτροπή εξετάζει αν οι συνολικές δαπάνες που αναγράφονται στο σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων της κοινότητας υπερβαίνουν το ανώτατο ποσό που έχει καθοριστεί από το δημοτικό συμβούλιο για κάθε δημοτική ή τοπική κοινότητα, αν οι δαπάνες αφορούν τις αρμοδιότητες που έχουν μεταβιβαστεί από το δημοτικό συμβούλιο στο συμβούλιο της δημοτικής κοινότητας και αν οι δαπάνες είναι νόμιμες. Η οικονομική επιτροπή διαγράφει κάθε δαπάνη που δεν συγκεντρώνει τις πιο πάνω στοιχεία και προϋποθέσεις και, σε περίπτωση υπέρβασης του πιο πάνω ανώτατου ποσού, περικόπτει τα επί μέρους κονδύλια.

Το σχέδιο προϋπολογισμού εξόδων των κοινοτήτων, όπως τελικά διαμορφώνεται από την οικονομική επιτροπή, εντάσσεται στο σχέδιο προϋπολογισμού του δήμου. Στον προϋπολογισμό του δήμου περιλαμβάνονται ιδιαίτερα κεφάλαια για κάθε τοπική και δημοτική κοινότητα. Το πιο πάνω σχέδιο προϋπολογισμού εξόδων τοπικής και δημοτικής κοινότητας, αν δεν καταρτιστεί ή δεν υποβληθεί εμπρόθεσμα στην οικονομική επιτροπή, καταρτίζεται από αυτήν.

Το συμβούλιο της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας με απόφαση που λαμβάνεται ένα μήνα τουλάχιστον πριν την κατάρτιση του επιχειρησιακού και τεχνικού προγράμματος του δήμου, εισηγείται στην εκτελεστική επιτροπή με σειρά προτεραιότητας, ανάλογα με τον επείγοντα χαρακτήρα των αναγκών των κατοίκων της περιφέρειας του και τις προτεραιότητες για την τοπική ανάπτυξη, τις δράσεις που πρέπει να περιλαμβάνει το επιχειρησιακό πρόγραμμα του δήμου και τα έργα που πρέπει να εκτελεστούν.

Στη συνεδρίαση του συμβουλίου της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας για τη λήψη των αποφάσεων της προηγούμενης παραγράφου, καλούνται οι κοινωνικοί φορείς της περιφέρειας της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας, προκειμένου να υποβάλλουν τις προτάσεις τους. Εάν το συμβούλιο της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας δεν υποβάλλει εισήγηση εμπρόθεσμα στην εκτελεστική επιτροπή, το σχέδιο του επιχειρησιακού και τεχνικού προγράμματος του δήμου καταρτίζεται χωρίς αυτήν.

ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ (άρθρο 88 Ν. 3852/2010)

Το συμβούλιο της δημοτικής και τοπικής κοινότητας συνεδριάζει υποχρεωτικά μία (1) τουλάχιστον φορά το μήνα, καθώς και όταν υπάρχουν υποθέσεις με πρόσκληση του Προέδρου.

Η πρόσκληση είναι γραπτή ή ηλεκτρονική και δημοσιεύεται στο γραφείο της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας και επιδίδεται στους συμβούλους τρεις (3) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα συνεδρίασης.

Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η πρόσκληση επιδίδεται την ημέρα της συνεδρίασης.

Ο Πρόεδρος επίσης καλεί το συμβούλιο όποτε το ζητήσει, με γραπτή αίτηση, το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον των κατοίκων.

Αν ο Πρόεδρος παραλείψει τη σύγκληση του συμβουλίου αδικαιολόγητα επί δύο (2) συνεχείς μήνες ή δύο (2) συνεχείς φορές, μπορεί να τεθεί σε αργία και σε υποτροπή να τιμωρηθεί με έκπτωση κατά το άρθρο 234 του Ν.3852/2010.

ΤΟΠΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ – ΑΠΑΡΤΙΑ – ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ (άρθρο 89 Ν.3852/2010)

Οι συνεδριάσεις του συμβουλίου της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας πραγματοποιούνται στο γραφείο αυτής. Το συμβούλιο έχει απαρτία όταν είναι παρόντα τα δύο τρίτα (2/3) των μελών. Λαμβάνει τις αποφάσεις με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, αν δεν ορίζεται διαφορετικά. Αν κάποιος αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή, λογίζεται ως παρών στη συνεδρίαση και η ψήφος του λογίζεται ως αρνητική. Οι διατάξεις για τα κωλύματα συμμετοχής δημοτικού συμβούλου εφαρμόζονται και για τους συμβούλους της δημοτικής και τοπικής κοινότητας.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΔΗΜΟΥ

[άρθρο 162 Ν.3584/2007 (ΦΕΚ 1436 Α΄)]

Ο Δήμαρχος, όπως σημειώσαμε, είναι στο επίκεντρο του συστήματος διακυβέρνησης, ως ο πολιτικοδιοικητικός προϊστάμενος του διοικητικού μηχανισμού του Δήμου και ο αρχηγός της πλειοψηφούσας δημοτικής παράταξης που καθορίζει την πορεία του Δήμου μέσω των αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου.

Ο ρόλος του είναι και πρέπει να είναι επιτελικός, δηλαδή δίνει κατευθύνσεις για τη δράση των δημοτικών υπηρεσιών και την υλοποίηση του προγράμματος της δημοτικής αρχής. Σε ένα σύστημα όμως διοίκησης πολυδαίδαλο η διοικητική λειτουργία του Δημάρχου ασκείται σε βάρος του επιτελικού πολιτικού του ρόλου. Αντίβαρο σε αυτή την θεσμική ανισορροπία είναι η θεσμοθέτηση του Γενικού Γραμματέα του Δήμου, ρόλος του οποίου είναι να επικουρεί τον Δήμαρχο στο διοικητικό του ρόλο και η πρόσφατη θεσμοθέτηση της Εκτελεστικής Επιτροπής η οποία επιτρέπει τον Δήμαρχο να ασκήσει το

συντονιστικό επιτελικό του ρόλο, πάντα σε συνδυασμό και με την μεταβίβαση πολιτικών αρμοδιοτήτων στους αντιδημάρχους.

Βλέπουμε λοιπόν ότι ο νομοθέτης αναγνωρίζει την αναγκαιότητα υποστήριξης του Δημάρχου στο διττό ρόλο του έτσι ώστε αυτός να μπορεί να ασκεί τον επιτελικό ρόλο του και να δημιουργεί πολιτική για την πόλη του.

Ας δούμε ιστορικά την καθιέρωση του θεσμού του Γενικού Γραμματέα και την αναγκαιότητα σύστασης οργανικής θέσης για να κατανοήσουμε το ρόλο του στην διοίκηση ενός δήμου.

Στην ελληνική πραγματικότητα η ανάγκη αποσυμφόρησης του Δημάρχου από τα διοικητικά του καθήκοντα έγινε σχετικά νωρίς αντιληπτή και έτσι προβλέφθηκε στην αρχή η δυνατότητα πρόβλεψης θέσης Γενικού Γραμματέα σε δήμους άνω των 20.000 κατοίκων με το ν.δ. 1140/72, δυνατότητα που καταργείται με το ν.1188/81 και δίνεται μόνο σε πολύ μεγάλους δήμους, άνω των 100.000 κατοίκων, αργότερα με το ν.1416/84 οι δήμοι που μπορούν να έχουν γενικό γραμματέα είναι αυτοί άνω των 50.000 κατοίκων **με οικονομική δυνατότητα** και το 1989 με το ν.1832/89 μειώνεται και πάλι το όριο του πληθυσμού στις 20.000 κατοίκους ενώ παραμένει ακόμη και η προϋπόθεση της "ανάλογης" οικονομικής δυνατότητας. Αργότερα αναγνωρίζεται νομοθετικά η δυνατότητα αυτή και στις πρωτεύουσες νομών, ανεξαρτήτως λοιπών προϋποθέσεων και τέλος φτάνουμε στο σημερινό πλαίσιο των δήμων άνω των 20.000 κατοίκων. Σημειώνεται ότι με το άρθρο 26 του ν.4255/2014 (ΦΕΚ 89 Α) «Δήμοι που συνέστησαν θέση μετακλητού Γενικού Γραμματέα» βάσει των διατάξεων του αρ. 162 του ν.3584/2007 (ΦΕΚ 143 Α «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων»), όπως ισχύει (ήτοι πληθυσμός άνω των 20.000 κατοίκων), αλλά με τη νέα απογραφή μειώθηκε ο πληθυσμός, μπορούν να διατηρήσουν τη θέση αυτή ανεξαρτήτως πληθυσμιακού μεγέθους.

Σύμφωνα λοιπόν με τα ισχύοντα ο Γενικός Γραμματέας ευθύνεται έναντι των πολιτικών οργάνων του Δήμου, και ιδιαίτερα έναντι του Δημάρχου, για την κανονική λειτουργία των υπηρεσιών του Δήμου, προγραμματίζοντας, οργανώνοντας, συντονίζοντας και ελέγχοντας τις επιμέρους δραστηριότητες των υπηρεσιών, σύμφωνα με τις αρμοδιότητες που του έχουν χορηγηθεί, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται με αποδοτικό τρόπο η αποτελεσματικότητα της δράσης με βάση τα προγράμματα που αποφασίζει εκάστοτε η δημοτική αρχή.

Ο Γενικός Γραμματέας προΐσταται αμέσως μετά τον δήμαρχο όλων των υπηρεσιών του δήμου και προσυπογράφει τα από το Δήμαρχο υπογραφόμενα έγγραφα. Είναι **μετακλητός υπάλληλος**, που διορίζεται και απολύεται από τον Δήμαρχο και καταλαμβάνει θέση του ΟΕΥ του οικείου Δήμου. Υπόκειται διοικητικά και ιεραρχικά στον Δήμαρχο. Η διοίκηση των υπηρεσιών του Δήμου ασκείται από τον γενικό Γραμματέα, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων, που του εκχωρεί ο Δήμαρχος με απόφαση του.

Θεσπίζεται με το άρθρο 29 του ν.3463/2006 (ΦΕΚ 114 Α) ρητώς πλέον κώλυμα εκλογιμότητας για τους Γενικούς Γραμματείς των Δήμων, δεδομένου ότι – αν και εξαιρείται από την μονιμότητα (άρθρο 103 παρ. 5 Συντ.) – και για αυτόν, όπως και για τους μόνιμους υπαλλήλους του οικείου δήμου, συντρέχει ο ίδιος δικαιολογητικός λόγος που επιβάλλει τη θέσπιση του συγκεκριμένου κωλύματος, δηλαδή η προστασία του δημοσίου συμφέροντος από τον ψυχολογικό επηρεασμό που είναι δυνατόν να ασκήσουν στο εκλογικό σώμα πρόσωπα τα οποία κατέχουν δημόσια θέση στο Δήμο όπου υπηρετούν (πρβλ. ΣτΕ 452/1988) και η αποφυγή της προπαρασκευής, με τον τρόπο αυτό, της σταδιοδρομίας τους ως δημοτικών αρχόντων (ΣτΕ 117/2004).

Η απόφαση διορισμού και απόλυσης του Γεν. Γραμματέα δημοσιεύεται σε περίληψη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ο Γενικός Γραμματέας παύει να ασκεί τα καθήκοντα του και απολύεται αυτοδικαίως όταν ο Δήμαρχος που τον προσέλαβε απολέσει την ιδιότητα του για οποιονδήποτε λόγο. Ο Γενικός Γραμματέας πρέπει να κατέχει πτυχίο Πανεπιστημίου ή Τ.Ε.Ι..

Εφόσον τη θέση αυτή καταλάβουν υπάλληλοι και λειτουργοί του δημόσιου τομέα (πλην των υπαλλήλων του οικείου δήμου), ο χρόνος υπηρεσίας τους, που διανύεται στις θέσεις αυτές λογίζεται, για όλες τις συνέπειες, ως πραγματική υπηρεσία στην οργανική τους θέση. Σε περίπτωση αποχώρησης τους από την παραπάνω θέση επανέρχονται αυτοδικαίως στη θέση που κατείχαν πριν από το διορισμό τους. Αν η θέση αυτή δεν είναι κενή, θεωρούνται ότι κατέχουν ομοίωβαθμη προσωρινή θέση, που συνιστάται αυτοδικαίως και καταργείται επίσης αυτοδικαίως, όταν αποχωρήσουν από την υπηρεσία.

Οι **αποδοχές** του Γενικού Γραμματέα καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, μετά από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., η οποία παρέχεται εντός μηνός αφότου ζητηθεί και δεν λαμβάνουν τις αποδοχές της οργανικής τους θέσης.

(ΚΥΑ 7309/2011 (11.3.2011: ποσοστό 65% επί της αντιμισθίας του οικείου δημάρχου. Οι μηνιαίες αποδοχές των γενικών γραμματέων, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι κατώτερες των αντίστοιχων αποδοχών των υπαλλήλων ειδικών θέσεων 1ου βαθμού, όπως αυτές καθορίζονται κάθε φορά.

Ο Δήμαρχος μπορεί με απόφαση του να αναθέτει στον Γενικό Γραμματέα την υπογραφή με εντολή του εγγράφων και πιστοποιητικών, πλην χρηματικών ενταλμάτων.

Ο Γενικός Γραμματέας έχει τις ακόλουθες **αρμοδιότητες**:

α. Υπογράφει τις αποφάσεις χορήγησης αδειών με ή χωρίς αποδοχές και μετακίνησης εκτός έδρας στο εσωτερικό και εξωτερικό των υπαλλήλων του Δήμου.

β. Παρέχει οδηγίες, δίνει κατευθύνσεις και, γενικότερα, συντονίζει τις υπηρεσίες του Δήμου κατά την άσκηση του έργου τους.

γ. Προβαίνει στη μελέτη και εισήγηση μέτρων για τη βελτίωση και προαγωγή των λειτουργιών του Δήμου.

δ. Μεριμνά για την επεξεργασία από τις αρμόδιες υπηρεσίες των θεμάτων που είναι προς συζήτηση ενώπιον του Δημοτικού Συμβουλίου ή της Οικονομικής Επιτροπής ή της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής, σύμφωνα με την ημερήσια διάταξη ή έχουν ήδη συζητηθεί σε αυτά, καθώς και να τα υποστηρίζει ενώπιον των ανωτέρω οργάνων, εφόσον κρίνεται απαραίτητο από τον Πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου ή των άλλων επιτροπών.

ε. Παρακολουθεί τη διαδικασία εφαρμογής των αποφάσεων των οργάνων του δήμου από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου.

στ. Μεριμνά για την έγκαιρη ετοιμασία των περιοδικών απολογισμών δράσης του Δήμου σύμφωνα προς τα αντίστοιχα προγράμματα ή τις συγκεκριμένες αποφάσεις και ενημερώνει σχετικά το Δημοτικό Συμβούλιο, την Εκτελεστική Επιτροπή και την Οικονομική Επιτροπή.

ζ. Μεριμνά για τη συνεχή βελτίωση της αποτελεσματικής δράσης των υπηρεσιών του Δήμου, την προσαρμογή της λειτουργίας τους στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας και τη βελτίωση της απόδοσης του στελεχικού δυναμικού και των τεχνικών μέσων του Δήμου.

η. Οργανώνει κάθε νέα υπηρεσία που δημιουργείται στο Δήμο.

Ο νόμος δίνει την δυνατότητα στον Δήμαρχο, με απόφαση του, να εκχωρεί και άλλες αρμοδιότητες, πλην των ανωτέρω προβλεπόμενων στο νόμο, στον Γενικό Γραμματέα του.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΣΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ ΔΗΜΟΥ:

Βλέπουμε λοιπόν ότι η ανάγκη για απαλλαγή του Δημάρχου από τα διοικητικά του καθήκοντα αναγνωρίζεται από παλιά, αν και με διαφορετικές απόψεις ως προς το μέγεθος του δήμου, που το συναρτούσε ο νομοθέτης με την ανάγκη του Δημάρχου να αποφορτιστεί από τα διοικητικά καθήκοντά του.

Λανθασμένη βέβαια προοπτική αφού η απαλλαγή του κάθε Δημάρχου από τα διοικητικά του καθήκοντα, ως προϊστάμενος των υπηρεσιών του δήμου, είναι επιβεβλημένη έτσι ώστε να μπορεί να ασκεί την πολιτική και να αφοσιώνεται στην εφαρμογή αυτής κατά την δημοτική περίοδο.

Για το λόγο αυτό και ο έλληνας Δήμαρχος σε σχέση με τους ευρωπαϊούς ομολόγους του, σύμφωνα με στοιχεία έρευνας, που αποτυπώνονται στο βιβλίο του Ν. Χλέπα «Ο Δήμαρχος ως αιρετός ηγέτης» (από το οποίο έχουν ληφθεί στοιχεία για την παρουσίαση αυτή), φαίνεται ιδιαίτερα βεβαρημένος, ως προς το χρονικό φορτίο εργασίας, γεγονός που θα πρέπει να αποδοθεί τόσο στη συμφόρηση ευθυνών στο πρόσωπο του όσο και σε παράγοντες όπως η ελλιπής στελέχωση των δήμων, η μειωμένη εμπιστοσύνη στις διαπροσωπικές σχέσεις και η κακή οργάνωση των υπηρεσιών, η αφιέρωση ιδιαίτερα μεγάλου χρόνου σε συναντήσεις με τους δημότες, παράγοντες που οδηγούν στην αντικειμενική αδυναμία του Δημάρχου για σοβαρή προετοιμασία και ενασχόληση με ουσιώδη ζητήματα που αφορούν την επεξεργασία και υλοποίηση της στρατηγικής για τη πόλη.

Βλέπουμε λοιπόν ότι σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία ο Δήμαρχος είναι προϊστάμενος του προσωπικού και των υπηρεσιών του δήμου, τις οποίες και διευθύνει, δίνοντας τη δυνατότητα στους μεγάλους δήμους να υπάρχει Γενικός Γραμματέας που θα αναλάβει αυτές τις διοικητικές ευθύνες. Η μέχρι σήμερα όμως εμπειρία είναι ότι ο έλληνας Δήμαρχος συγκεντρώνει πολλές αρμοδιότητες και ευθύνες προς την διοικητική διοίκηση, σε σχέση με τον ευρωπαϊό Δήμαρχο.

Στις ευρωπαϊκές χώρες συναντάται το μοντέλο του "δυσμού" στην κορυφή του δήμου, αφού προβλέπεται ιδιαίτερη θέση για ανώτατο δημοτικό αξιωματούχο "chief executive officer", επί θητεία, που είναι επικεφαλής των υπηρεσιών και υπεύθυνος έναντι της πολιτικής ηγεσίας για την λειτουργία των υπηρεσιών του δήμου. Στα κράτη αυτά, όπου κυρίως ο τίτλος του γενικού

γραμματέα αντιστοιχεί περισσότερο σε "city manager", το θεσμικό πλαίσιο αναγνωρίζει την παραδοσιακή διάκριση ανάμεσα στην πολιτική επεξεργασία αφενός και την διοικητική εφαρμογή των πολιτικών αφετέρου ή ανάμεσα στην πολιτικά υπεύθυνη αιρετή ηγεσία και στην επαγγελματική, αυστηρά δημοτική διοίκηση, την οποία έχει αναλάβει ο ανώτατος **μη αιρετός αξιωματούχος**. (Χλέπας)

Οι λόγοι αυτοί οδήγησαν το νομοθέτη αρχικά – όπως φαίνεται από την προαναφερθείσα νομοθεσία στη θεσμοθέτηση της θέσης του Γενικού Γραμματέα και πρόσφατα με τον Καλλικράτη στην θεσμοθέτηση της Εκτελεστικής Επιτροπής, το όργανο που λειτουργεί ως "υπουργικό συμβούλιο" στον δήμο, με στόχο την στήριξη του Δημάρχου στο ρόλο του και την αποτελεσματικότερη άσκηση των καθηκόντων του και την εφαρμογή της πολιτικής στην πόλη του.

Ο Δήμαρχος λοιπόν, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, είναι άμεσα και προσωπικά υπεύθυνος για τη λειτουργία των δημοτικών υπηρεσιών, τις οποίες διευθύνει, δηλαδή κατευθύνει, συντονίζει, παρακολουθεί και ελέγχει τη δράση τους ενώ ασκεί προληπτικό και κατασταλτικό ιεραρχικό έλεγχο καθώς και πειθαρχικό έλεγχο. Εκδίδει τις προβλεπόμενες από τη νομοθεσία πράξεις για τις υπηρεσιακές μεταβολές του προσωπικού.

Εκτός όμως από τις παραπάνω «τυπικά διοικητικές» ευθύνες του Δημάρχου θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι για την υποστήριξη του έργου του και την εφαρμογή της πολιτικής και την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών, θα πρέπει να υπάρξει μια σχέση του με το προσωπικό τέτοια ώστε να εξυπηρετείται μια αμφίδρομη επικοινωνία και έγκαιρη πληροφόρηση ως προς την πρόοδο των πολιτικών αλλά και τα προβλήματα που παρουσιάζονται στην καθημερινότητα, τους κινδύνους και τις ευκαιρίες. Τα στελέχη δηλαδή του δήμου πρέπει να γνωρίζουν τις επιδιώξεις, τους στόχους, την πολιτική της δημοτικής αρχής ενώ η δημοτική αρχή πρέπει να γνωρίζει τα θέματα που δημιουργούν δυσλειτουργία των υπηρεσιών. Η οργανωτική πολυπλοκότητα των δήμων πλέον με την δημιουργία πολλών τομέων και δ/νσεων, **καθιστά αναγκαία αυτή τη συνεχή επικοινωνία μεταξύ δημοτικής αρχής και διοικητικών υπηρεσιών και εδώ καλείται να παίξει σημαντικό ρόλο ο Γενικός Γραμματέας του δήμου.**

Είναι αυτός που καλείται να επιτύχει με συνεχή παρακολούθηση και διαπραγμάτευση με τον υπηρεσιακό μηχανισμό την μεγαλύτερη δυνατή απόδοση αυτού για την επιτυχή υλοποίηση της πολιτικής.

Πρέπει ο Γ. Γραμματέας να λάβει υπόψη του ότι καμία πολιτική ηγεσία δεν μπορεί να αγνοήσει την υπηρεσιακή ηγεσία αφού τότε θα είναι αναπόφευκτες οι υπηρεσιακές αντιστάσεις και καθυστέρηση – αν όχι ματαίωση – υλοποίησης των πολιτικών της δημοτικής αρχής.

Ο ρόλος λοιπόν του Γ. Γραμματέα είναι να προλαβαίνει τέτοιου είδους εμπλοκές με συνεχή επαφή με τις διοικητικές υπηρεσίες, να λειτουργεί ως φίλτρο, σύνδεσμος και δίαυλος ενημέρωσης και επικοινωνίας μεταξύ του δημάρχου και του συνόλου της δημοτικής διοίκησης.

Στην Ελλάδα όμως η απόλυτη εξάρτηση του μετακλητού – επιλεγμένου από τον ίδιο τον Δήμαρχο – Γεν. Γραμματέα πιθανώς να μην ευνοεί την ανάπτυξη των δικών του σχέσεων με το προσωπικό του δήμου και την ανάπτυξη "θεσμικής μνήμης" στον δήμο.

Η εμπειρική έρευνα επιβεβαιώνει τη πολύ συχνή επικοινωνία του Δημάρχου με τον Γεν. Γραμματέα αλλά είναι εντυπωσιακά μεγάλη και η σημασία που δίνει ο Δήμαρχος στην καθημερινή επικοινωνία με άλλα – πλην του Γραμματέα – υπηρεσιακά στελέχη και κυρίως με τους προϊσταμένους οργανικών μονάδων, γεγονός που αντανακλά την συνήθεια του έλληνα Δημάρχου για έντονη ενασχόληση με τα διοικητικά προβλήματα.

Εδώ καλείται ο Γενικός Γραμματέας να παίξει ένα ουσιαστικό ρόλο, όπως προαναφέρθηκε του διαύλου και φίλτρου έτσι ώστε ο Δήμαρχος να ασχολείται με διοικητικά θέματα και να επικοινωνεί με υπηρεσιακούς παράγοντες σε περιπτώσεις που απαιτούν οι περιστάσεις επιτυγχάνοντας συγχρόνως όμως να μην απομονώνει τον δήμαρχο από τις υπηρεσίες.

Σύμφωνα λοιπόν με τα ισχύοντα ο Γενικός Γραμματέας ευθύνεται έναντι των πολιτικών οργάνων του Δήμου, και ιδιαίτερα έναντι του Δημάρχου, για την κανονική λειτουργία των υπηρεσιών του Δήμου, προγραμματίζοντας, οργανώνοντας, συντονίζοντας και ελέγχοντας τις επιμέρους δραστηριότητες των υπηρεσιών, σύμφωνα με τις αρμοδιότητες που του έχουν χορηγηθεί, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται με αποδοτικό τρόπο η αποτελεσματικότητα της δράσης με βάση τα προγράμματα που αποφασίζει εκάστοτε η δημοτική αρχή.

Ο γενικός γραμματέας προΐσταται αμέσως μετά τον δήμαρχο όλων των υπηρεσιών του δήμου και προσυπογράφει τα από το Δήμαρχο υπογραφόμενα έγγραφα. Είναι **μετακλητός υπάλληλος**, που διορίζεται και απολύεται από τον Δήμαρχο και καταλαμβάνει θέση του ΟΕΥ του οικείου Δήμου. Υπόκειται διοικητικά και ιεραρχικά στον Δήμαρχο. Η διοίκηση των υπηρεσιών του Δήμου ασκείται από τον γενικό Γραμματέα, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων, που του εκχωρεί ο Δήμαρχος με απόφαση του.

Ο Γενικός Γραμματέας έχει τις ακόλουθες **αρμοδιότητες**:

α. Υπογράφει τις αποφάσεις χορήγησης αδειών με ή χωρίς αποδοχές και μετακίνησης εκτός έδρας στο εσωτερικό και εξωτερικό των υπαλλήλων του Δήμου.

β. Παρέχει οδηγίες, δίνει κατευθύνσεις και, γενικότερα, συντονίζει τις υπηρεσίες του Δήμου κατά την άσκηση του έργου τους.

γ. Προβαίνει στη μελέτη και εισήγηση μέτρων για τη βελτίωση και προαγωγή των λειτουργιών του Δήμου.

δ. Μεριμνά για την επεξεργασία από τις αρμόδιες υπηρεσίες των θεμάτων που είναι προς συζήτηση ενώπιον του Δημοτικού Συμβουλίου ή της Οικονομικής Επιτροπής ή της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής, σύμφωνα με την ημερήσια διάταξη ή έχουν ήδη συζητηθεί σε αυτά, καθώς και να τα υποστηρίξει ενώπιον των ανωτέρω οργάνων, εφόσον κρίνεται απαραίτητο από τον Πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου ή των άλλων επιτροπών.

ε. Παρακολουθεί τη διαδικασία εφαρμογής των αποφάσεων των οργάνων του δήμου από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου.

στ. Μεριμνά για την έγκαιρη ετοιμασία των περιοδικών απολογισμών δράσης του Δήμου σύμφωνα προς τα αντίστοιχα προγράμματα ή τις συγκεκριμένες αποφάσεις και ενημερώνει σχετικά το Δημοτικό Συμβούλιο, την Εκτελεστική Επιτροπή και την Οικονομική Επιτροπή.

ζ. Μεριμνά για τη συνεχή βελτίωση της αποτελεσματικής δράσης των υπηρεσιών του Δήμου, την προσαρμογή της λειτουργίας τους στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας και τη βελτίωση της απόδοσης του στελεχικού δυναμικού και των τεχνικών μέσων του Δήμου.

η. Οργανώνει κάθε νέα υπηρεσία που δημιουργείται στο Δήμο.

Ο νόμος δίνει την δυνατότητα στον Δήμαρχο, με απόφαση του, να εκχωρεί και άλλες αρμοδιότητες, πλην των ανωτέρω προβλεπόμενων στο νόμο, στον Γενικό Γραμματέα του.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ:

Ο Γενικός Γραμματέας δεν πρέπει να σταθεί στο γράμμα και μόνο του νόμου και να ασκεί τις αρμοδιότητες που θα του αναθέσει ο Δήμαρχος, θεωρώντας τον εαυτό του ένα ακόμα μέλος του υπηρεσιακού μηχανισμού αλλά να συμβάλλει με την εμπειρία και γνώσεις του ως σύμβουλος του Δημάρχου αλλά και των λοιπών οργάνων του Δήμου για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του Δήμου με την πλήρη αξιοποίηση του υπάρχοντος υπηρεσιακού μηχανισμού, συγχρόνως όμως δεν θα πρέπει να αποξενώνει την πολιτική ηγεσία από το διοικητικό προσωπικό έτσι ώστε να αποφευχθεί η δυσλειτουργία μεταξύ πολιτικής και διοικητικής εξουσίας.

**ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ – ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ –
ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ**

**[άρθρο 163 Ν.3584/2007(ΦΕΚ 143 Α'), ΥΠΟΠΑΡΑΓΡ. ΣΤ1 της
ΠΑΡΑΓΡ. ΣΤ του Ν.4093/2012, άρθρο 45 Ν.3979/2011]**

Πέρα από το θεσμό του Γενικού Γραμματέα στους Δήμους, όπως αναφέρεται ανωτέρω, για περαιτέρω υποβοήθηση του έργου των αιρετών, ο νόμος δίνει τη δυνατότητα πρόσληψης ειδικών Συμβούλων, Επιστημονικών Συνεργατών και Ειδικών Συνεργατών . Οι θέσεις του προσωπικού αυτού, προβλέπονταν ισάριθμες των Αντιδημάρχων που δικαιούται κάθε Δήμος. Από 1-1-2013 οι θέσεις των ειδικών συμβούλων, επιστημονικών συνεργατών και ειδικών συνεργατών στους ΟΤΑ α΄ βαθμού, επανακαθορίζονται ως εξής {υποπαράγραφος ΣΤ1 του Ν.4093/2012 (ΦΕΚ 222 Α΄)}:

Σε Δήμους με αριθμό αντιδημάρχων έως δύο (2), συνίσταται μία (1) θέση, έως τέσσερις (4), συνιστώνται δύο (2) θέσεις, έως πέντε (5), συνιστώνται τρεις (3) θέσεις, έως έξι (6), συνιστώνται τέσσερις (3) θέσεις, έως οκτώ (8), συνιστώνται πέντε (5) θέσεις, έως εννέα (9), συνιστώνται έξι (6) θέσεις, έως δώδεκα (12), συνιστώνται επτά (7) θέσεις, ενώ από δεκατρείς (13) και πάνω, συνιστώνται οκτώ (8) θέσεις.

Εξαιρούνται οι Δήμοι που έχουν πληθυσμό, με βάση την τελευταία απογραφή, πάνω από 150.000 κατοίκους. Αυτοί έχουν τον ίδιο αριθμό που είχαν με το άρθρο 163 του Ν. 3584/2007 (δηλαδή οι Δήμοι αυτοί έχουν τόσους συνεργάτες, συμβούλους κλπ. όσοι είναι και οι αντιδήμαρχοι).

Σημειώνεται ότι με την ανωτέρω διάταξη καταργούνται οι θέσεις των ιδιαιτέρων γραμματέων των Δήμων.

Δυνατότητα πρόσληψης Ειδικού Συνεργάτη έχει και ο Σύνδεσμος Δήμων που έχει πληθυσμό πάνω από 150.000 κατοίκους.

Οι ανωτέρω προσλαμβάνονται με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου.

Η θητεία τους ακολουθεί τη θητεία των Δημάρχων.

Οι σύμβουλοι και συνεργάτες δεν παρεμβάλλονται στην οργανωτική δομή και στη βαθμολογική κλίμακα της ιεραρχίας του Δήμου. Υπάγονται απευθείας στην ιεραρχική εξάρτηση του Δημάρχου, για την επικουρία του οποίου έχουν προσληφθεί.

Για την πλήρωση των θέσεων απαιτούνται:

- 1) Του γενικά προσόντα διορισμού
- 2) Πτυχίο ή Δίπλωμα Πανεπιστημίου ή ΤΕΙ της ημεδαπής ή της αλλοδαπής
- 3) Ειδίκευση σε επιστημονικό ή επαγγελματικό τομέα αρμοδιοτήτων με αξιόλογη επαγγελματική ενασχόληση (δημοσιεύσεις, συμμετοχή σε συνέδρια, ομάδες εργασίας κλπ) ή αξιόλογη επαγγελματική απασχόληση ή επαρκείς γνώσεις και εμπειρία στο αντικείμενο.
- 4) Επιπλέον, για τους επιστημονικούς συνεργάτες, απαιτούνται και διδακτορικό δίπλωμα ή τίτλος μεταπτυχιακών σπουδών ή αξιολογες μελέτες.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 45 του Ν.3979/2011 (ΦΕΚ 138 Α΄), η πλήρωση μιας θέσης εκ των θέσεων που προβλέπονται στην παρ.1 του άρθρου 163 του Ν.3584/2007, μπορεί να γίνει ή με πρώην Δήμαρχο ή με απόφοιτο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ειδίκευση σε επαγγελματικό τομέα αρμοδιοτήτων των ΟΤΑ, που αποδεικνύεται με αξιόλογη επιστημονική δράση (δημοσιεύσεις, συνέδρια, ομάδες εργασίας) ή με επαρκείς γνώσεις και σημαντική εμπειρία ανάλογη με το αντικείμενο.

Επίσης, η ειδικευση μπορεί να αποδεικνύεται και από την ιδιότητα των προσλαμβανομένων ως επαγγελματιών ειδικής εμπειρίας. Η πλήρωση των θέσεων διενεργείται μετά από δημόσια γνωστοποίηση δια του τύπου με απόφαση του Δημάρχου, οποίος προσλαμβάνει τα πρόσωπα που κατά τη κρίση του είναι κατάλληλα. Η απόφαση δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης. Με αυτήν καθορίζονται και οι δραστηριότητες και τα ειδικότερα καθήκοντα του προσλαμβανομένου. Στη συνέχεια υπογράφεται σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου με τον Δήμο, οπότε και αρχίζει η υποχρέωση για παροχή υπηρεσιών.

Η πλήρωση των ανωτέρω θέσεων μπορεί να γίνει επίσης και με απόσπαση από τον δημόσιο τομέα, όπως ισχύει κάθε φορά.

Επίσης, μπορούν να εφαρμοστούν και οι διατάξεις του αρ.64 του ν.1416/84 (ΦΕΚ 184 Α), σύμφωνα με τις οποίες επιτρέπεται απόσπαση υπαλλήλων του δημοσίου τομέα, όπως κάθε φορά προσδιορίζεται.

Οι αποσπώμενοι κατά το χρόνο απόσπασης διατηρούν τους ίδιους ασφαλιστικούς φορείς. Οι σύμβουλοι και συνεργάτες δεν έχουν αποφασιστικές αρμοδιότητες. Παρέχουν συμβουλές, διατυπώνουν εξειδικευμένες γνώμες, γραπτά ή προφορικά. Το συμβουλευτικό έργο τους απευθύνεται στο Δήμαρχο, το Δημοτικό Συμβούλιο, τις Επιτροπές. Το έργο τους δεν είναι ασυμβίβαστο με την ιδιότητα του δικηγόρου, αλλά αναστέλλει την άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος. Όσοι είναι ελεύθεροι επαγγελματίες η άσκηση του επαγγέλματός τους είναι ασυμβίβαστο με την ιδιότητα του συμβούλου ή συνεργάτη, μπορεί όμως με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης να εισαχθούν εξαιρέσεις. Οι αποδοχές των παραπάνω καθορίζονται με Κοινή Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών. Μέχρι σήμερα ισχύει η αριθ. απόφαση 2/32220/0022 (ΦΕΚ 1391 Β').

ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ (άρθρο164 Ν.3584/2007)

Οι Δήμοι και τα Ιδρύματα αυτών, με τον ΟΕΥ τους μπορεί να συνιστούν θέσεις δικηγόρων με έμμισθη εντολή.

Συνίσταται μια (1) θέση δικηγόρου σε Δήμους μέχρι 10.000 κατοίκους, δύο (2) σε Δήμους μέχρι 20.000 κατοίκους. Στους άλλους Δήμους ο αριθμός τους καθορίζεται με τον ΟΕΥ ανάλογα με τις ανάγκες τους. Οι δικηγόροι που προσλαμβάνονται σε Δήμους ή Ιδρύματα, παρέχουν τις νομικές τους υπηρεσίες συγχρόνως και στα Ν.Π.Δ.Δ. ή άλλα ιδρύματα των ίδιων Δήμων, χωρίς επιπλέον αμοιβή, πέραν της πάγιας αντιμισθίας τους.

Οι απασχολούμενοι δικηγόροι υποχρεούνται να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο κατάστημα του οικείου δήμου για χρόνο που ανταποκρίνεται στις κάθε φορά υπάρχουσες υπηρεσιακές συνθήκες, εφόσον δεν υπάρχει ανάγκη παράστασης ενώπιον των δικαστικών ή διοικητικών αρχών.

Οι διατάξεις που διέπουν τους υπαλλήλους αορίστου χρόνου για χορήγηση και διάρκεια κανονικών και αναρρωτικών αδειών, εφαρμόζονται αναλόγως και για τους δικηγόρους.

Με τον ΟΕΥ Συνδέσμου Δήμων με συνολικό πληθυσμό μελών 50.000 κατοίκους, μπορεί επίσης να συνιστάται μια (1) θέση δικηγόρου με έμμισθη εντολή. Προσλαμβάνονται σύμφωνα με τις γενικές κάθε φορά διατάξεις περί πρόσληψης προσωπικού στους Δήμους και με την διαδικασία που προβλέπεται από το ν.1649/1986 (ΦΕΚ 149^Α) και απόφαση του αρμόδιου προς διορισμό οργάνου.

Αμείβονται σύμφωνα με την ΚΥΑ 2/17132/0022/12 «Καθορισμός αποδοχών δικηγόρων που παρέχουν υπηρεσίες με σχέση πάγιας και περιοδικής έμμισθης εντολής στους φορείς της παρ.1 του άρθρου 4 του ν. 4024/2011 (Α' 226)» (ΦΕΚ Β'498), που εκδόθηκε βάσει της εξουσιοδοτικής διάταξης του άρθρ.22 παρ.1 του ν.4024/2011, όπως κάθε φορά ισχύει,

Οι Δήμοι καλύπτουν τις ανάγκες τους, που είναι πάγιες και διαρκείς, προσλαμβάνοντας μόνιμο προσωπικό και προσωπικό ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου.

Οι προσλήψεις του προσωπικού αυτού διενεργούνται με βάση τις διατάξεις του ν.2190/1994, όπως ισχύει (δηλαδή διαδικασία πρόσληψης μέσω ΑΣΕΠ).

Με το ν.4093/2012 (ΦΕΚ 222 Α), υποπαράγραφος ΣΤ1 της παραγράφου ΣΤ, μέχρι 31-12-2016, οι προσλήψεις και ο διορισμός του μόνιμου προσωπικού και του προσωπικού Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου κατηγορίας ΥΕ και ΔΕ, όλων των κλάδων και ειδικοτήτων των ΟΤΑ α' και β' βαθμού και των Ν.Π.Ι.Δ. αυτών, αναστέλλονται μέχρι 31-12-2016. Για τις προσλήψεις σε προσωπικό μόνιμο και Ιδιωτικού Δικαίου Ορισμένου Χρόνου των κατηγοριών ΠΕ και ΤΕ όλων των κλάδων και ειδικοτήτων των ΟΤΑ α' και β' βαθμού, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 11 του Ν.3833/2010, όπως ισχύει. Μόνο οι προσλήψεις και οι διορισμοί τακτικού προσωπικού σε νησιωτικούς Δήμους, δεν εμπίπτουν στον περιορισμό των προσλήψεων του άρθρου 11 του Ν.3833/2010, δηλαδή οι προσλήψεις σε τακτικό προσωπικό (μόνιμο και ΙΔΑΧ).

Από την 1η Ιανουαρίου 2011 και μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2016, ο αριθμός των ετήσιων προσλήψεων και διορισμών του μόνιμου προσωπικού και του προσωπικού με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου στους φορείς της παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν.3812/2009, δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος

συνολικά από το λόγο ένα προς πέντε (δηλαδή μία πρόσληψη ανά πέντε αποχωρήσεις) στο σύνολο των φορέων.

Πέρα από το τακτικό προσωπικό, οι Δήμοι έχουν τη δυνατότητα να προσλαμβάνουν και προσωπικό με σύμβαση ορισμένου χρόνου ή με συμβάσεις έργου, για την κάλυψη των έκτακτων και επειγουσών αναγκών τους.

Για τις προσλήψεις αυτές δεν εφαρμόζονται οι ανωτέρω περιορισμοί. Το Υπουργείο Εσωτερικών δίνει στις αρχές κάθε έτους σχετικές οδηγίες για τον προγραμματισμό και την έγκριση του προσωπικού αυτού.

Για τις προσλήψεις προσωπικού πάσης φύσεως, για τη σύσταση Οργανισμών Εσωτερικής Υπηρεσίας, για αποσπάσεις, μετατάξεις και κάθε μεταβολή στο ανθρώπινο δυναμικό των ΟΤΑ, ισχύουν οι διατάξεις του ν.3584/2007 (ΦΕΚ 143 Α) «Κώδικας Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων», όπως κάθε φορά ισχύει.